

ISSN 1728-550X

**Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті**  
**Казахский национальный педагогический университет имени Абая**  
**Abai Kazakh national pedagogical university**

# **ХАБАРШЫ**

# **ВЕСТНИК**

# **BULLETIN**

**Серия «Международная жизнь и политика»**  
**Хабаршысы, «Халықаралық өмір және саясат» сериясы**  
**Series of «International Affairs and Politics»**  
**№1 (84), 2026**

**Алматы, 2026**

---

**Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті  
Казахский национальный педагогический университет имени Абая  
Abai Kazakh national pedagogical university**

# **ХАБАРШЫ ВЕСТНИК BULLETIN**

**Серия «Международная жизнь и политика»  
Хабаршысы, «Халықаралық өмір және саясат» сериясы  
Series of «International Affairs and Politics»  
№1 (84), 2026**

**Алматы, 2026**

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті

**ХАБАРШЫ**

«Халықаралық өмір және саясат» сериясы №1(84), 2026 ж.

Шығару жиілігі – жылына 4 нөмір.  
2002 ж. Бастап шығады.

**Бас редактор:**  
з.ғ.д., профессор А.А. Сабитова

**Бас ред. Орынбасары:**  
з.ғ.к., профессор О.Б.Хусаинов

**Ғылыми редактор:**  
с.ғ.д., профессор Л.Х. Матакбаева,  
ф.ғ.д., профессор Ш.А. Сабитова,  
с.ғ.к К.С. Нурғалым,  
магистр А.М. Кадилов,

**Редакциялық алқа мүшелері:**  
з.ғ.д., профессор, ҚР ҰҒА Академигі

**С.Н.Сабикенов,**  
с.ғ.д., доцент А.К. Курмангали,  
т.ғ.к., профессор М.К. Сембинов,  
с.ғ.к. Жабелова Т.Е.,  
с.ғ.к. Т.Н.Чумаченко,

з.ғ.д., профессор, (Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының жанындағы Құқық қорғау органдары академиясы)

**Е.Н.Бегалиев,**  
з.ғ.д., профессор (Нархоз университеті)

**Г. А. Алибаева,**  
з.ғ.д., профессор (Қазақстан Республикасы Президенті жанындағы адам құқықтары жөніндегі Комиссия Төрағасы)

**И.И. Рогов,**  
т.ғ.д., профессор (Institut Français d'Etudes sur l'Asie Centrale, Университет ИНАЛКО, Франция) Катрин

**Пужоль,**  
з.ғ.д., профессор (Лотарингия университеті, Франция) Пьер Тифин,

**МАЗМУНЫ  
СОДЕРЖАНИЕ  
CONTENT**

**ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ  
ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ  
LEGAL ASPECTS OF INTERNATIONAL RELATIONS**

<b>А.А. Сабитова, Г.А. Буршукова</b> Цифрлық контент пен деректер зияткерлік меншік объектілері ретінде: халықаралық-құқықтық талдау.....	08
<b>Сабитова А.А., Буршукова Г.А.</b> Цифровой контент и данные как объекты интеллектуальной собственности: международно-правовой анализ.....	08
<b>Sabitova A.A., Burshukova G.A.</b> Digital content and data as objects of intellectual property: an international legal analysis.....	08
<b>К.С. Нурғалым, А. Сатарова, Ж. Жарқыннұр</b> Цифрлық технологиялардың құқықтық реттелуі: жасанды интеллект және дербес деректерді қорғау.....	15
<b>Нурғалым К.С., Сатарова А., Жарқыннұр Ж.</b> Правовое регулирование цифровых технологий: искусственный интеллект и защита персональных данных.....	15
<b>Nurgalym K.S., Satarova A., Zharkinur Zh.</b> Legal regulation of digital technologies: artificial intelligence and personal data protection.....	15
<b>О.Б. Хусаинов, Пак Хё Хьюн</b> Халықаралық-құқықтық негіздер, мемлекеттердің білім беру саласындағы ынтымақтастығының нысандары мен маңызы: Қазақстан Республикасы мен Корея Республикасы мысалында.....	21
<b>Хусаинов О.Б., Пак Хё Хьюн</b> Международно-правовые основы, формы и значение сотрудничества государств в сфере образования: на примере Республики Казахстан и Республики Корея .....	21
<b>Khussainov O.B., Park Hye Hyeun</b> International legal framework, forms and significance of cooperation between states in the field of education: the example of the Republic of Kazakhstan and the Republic of Korea.....	21
<b>О.Б. Хусаинов, А.Т. Джанибеков</b> Аймақтық халықаралық ұйымдар жүйесіндегі терроризмге қарсы іс-қимылдың құқықтық тетіктері.....	29
<b>Хусаинов О.Б., Джанибеков А.Т.</b>	

з.ғ.д., профессор (Пантеон-Сорбонна университеті, Франция) Патрик Долла, з.ғ.д., профессор (Лотарингия университеті, Франция) Хьюго Шталь

Техникалық хатшы: Сорбонна-Қазақстан институты директорының ассистенті  
Ә.Т. Тәжібекова

© Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, 2022

Қазақстан Республикасының мәдениет және ақпарат министрлігінде  
2009 жылы мамырдың 8-де тіркелген №10105 – Ж

Басуға 30.12.2021 қол қойылды. Пішімі 60x84 1/8. Көлемі 15,75 е.б.т. Таралымы 300 дана. Тапсырыс 326.

050010, Алматы қаласы, Достық даңылы, 13. Абай атындағы ҚазҰПУ

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің «Ұлағат» баспасы

Казахский национальный педагогический университет имени Абая

ВЕСТНИК  
Серия

«Международная жизнь и политика»  
№1 (84), 2026 г.

Периодичность – 4 номера в год.  
Выходит с 2002 года.

Главный редактор:  
д.ю.н., профессор Сабитова А.А.

Зам. Гл. редактора:  
к.ю.н., профессор  
Хусаинов О.Б.

Научные редакторы:  
д.с.н., доцент Матакбаева Л.Х.,  
д.ф.н., профессор Сабитова

Правовые механизмы противодействия терроризму в системе региональных международных организаций.....29  
**Khussainov O.B., Dzhanibekov A.T.**  
Legal mechanisms for countering terrorism within the system of regional international organizations.....29

**Т.Ж. Раушанбек, А.Н. Бақтияр**  
Халықаралық қатынастар мен адам құқықтары саласында ағылшын тілін оқыту жасанды интеллект дәуірінде: ChatGPT рөлі мен жаңа педагогикалық үрдістерге арналған әдебиеттерге шолу.....34

**Раушанбек Т.Ж., Бақтияр А.Н.**  
Преподавание английского языка для международных отношений и прав человека в эпоху искусственного интеллекта: обзор литературы о роли chatgpt и новых педагогических тенденциях.....34

**Raushanbek T., Baktiyar A.**  
Teaching english for international relations and human rights in the age of artificial intelligence: a literature review on the role of chatgpt and emerging pedagogical trends.....34

**О.Б. Хусаинов, М.Н. Мухамеджан**  
Қарулы қақтығыстардағы адамзатқа қарсы қылмыстарды тіркеу және тергеу үшін онлайн платформалардың әлеуетін талдау.....38

**Хусаинов О.Б., Мухамеджан М.Н.**  
Анализ возможностей онлайн-платформ для фиксации и расследования преступлений против человечности в условиях вооружённых конфликтов.....38

**Khussainov O.B., Mukhamedzhan M.N.**  
An analysis of the potential of online platforms for recording and investigating crimes against humanity in armed conflicts.....38

**Абу Шауер Омар Ахмад, А.К. Курмангали, А.Т. Байтурбаева, Л.Х. Матакбаева, Т.Н. Чумаченко**  
Саяси және цифрлық басқару көрсеткіштері арқылы жасанды интеллект пен цифрлық платформаларды мемлекеттік реттеуді болжау.....44

**Абу Шауер Омар Ахмад, Курмангали А.К., Байтурбаева А.Т., Матакбаева Л.Х., Чумаченко Т.Н.**  
Прогнозирование государственного регулирования ИИ и цифровых платформ с использованием показателей политического и цифрового управления.....44

**Abu Shower Omar Ahmad, Kurmangali A., Baiturbayeva A., Matakbayeva L., Chumachenko T.**  
Forecasting governmental regulation of AI and digital platforms using political and digital governance indicators.....44

**Г.Я. Амандыкова**  
Француз тілін халықаралық қатынастар мамандарына үйретудің әдістемелік және мазмұндық ерекшеліктері.....50

**Амандыкова Г.Я.**  
Методические и содержательные особенности обучения французскому языку студентов специальности

**Ш.А.,**  
*к.с.н. Нургалим К.С.,*  
*магистр Кадиоров А.М.*

**Члены редколлегии:**

*д.ю.н., профессор, академик*  
**НАН РК Сабикинов С.Н.,**  
*д.п.н., доцент Курмангали*  
**А.К.,**  
*к.и.н., профессор Сембинов*  
**М.К.,**

*к.п.н. Жабелова Т.Е.,*  
*к.п.н. Чумаченко Т.Н.*  
*д.ю.н., профессор, (Академия*  
*правоохранительных органов*  
*при Генеральной прокуратуре*  
*Республики Казахстан)*

**Бегалиев Е.Н.,**  
*д.ю.н. профессор Бегалиев*  
**Е.Б.,**

*д.ю.н. профессор (Нархоз)*  
**Алибаева Г.А.,**  
*д.ю.н., профессор*  
*(Председатель Комиссии по*  
*правам человека при*  
*Президенте Республики*  
*Казахстан)*

**Рогов И.И.,**  
*д.и.н., профессор,*  
*(Университет ИНАЛКО*  
*Франция) Катрин Пужоль,*  
*д.ю.н. профессор профессор*  
*(Университет Лотарингии,*  
*Франция) Пьер Тифин,*  
*д.ю.н., профессор*  
*(Университет Пантеон-*  
*Сорбонна, Франция)*

**Патрик Долла,**  
*д.ю.н., профессор,*  
*(университет Лотарингия,*  
*Франция) Хьюго Шталь*

**Технический секретарь:**

*Ассистент директора*  
*Института Сорбонна-*  
*Казахстан*  
**Тажобекова А.Т.**

© **Казахский национальный**  
**педагогический университет**  
**им. Абая, 2024**

Зарегистрировано в  
 Министерстве культуры и  
 информации  
 Республики Казахстан  
 8 мая 2009 г. №10105-Ж

Подписано в печать 30.12.2021.  
 Формат 60x84 1/8.  
 Объем 15,75 уч-изд.л. Тираж

«международные отношения».....	50
<b>Amandykova G. Ya.</b> Applied linguistic approaches to teaching french in the field of international relations.....	50
<b>Авторлар туралы мәлімет.....</b>	56
<b>Сведения об авторах.....</b>	57
<b>About authors.....</b>	58

300 экз.

Заказ 326.

050010, г. Алматы, пр. Достық,  
пр. Достық, 13. КазНПУ им.

Абая

Издательство «Ұлағат»

Казахского национального  
педагогического университета

имени

Абая

**Abai Kazakh national**

**pedagogical university**

**BULLETIN**

**«Bulletin Abai Kazakh national  
pedagogical university»**

**(series of «International Affairs  
and Politics»)**

**№1 (84), 2026**

**Periodical – 4 no. per year**

**Published since 2002**

*doctor of legal Sciences,*

*Professor*

**Sabitova A.**

*candidate of legal Sciences,*

*professor* **Khusainov O.**

**Members of the editorial**

**board:**

*Doctor of Political Sciences,*

*Associate Professor*

**Matakbayeva L.Kh.,**

*doctor of philological Sciences,*

*associate professor* **Sabitova Sh.,**

*Candidate of Political Sciences*

**Nurgalym K.S.,**

*Master of International Relations*

**Kadirov A.M.**

**Editorial Board Members:**

*Doctor of Law, Professor,*

*Academician of the National*

*Academy of Sciences of the*

*Republic of Kazakhstan*

**Sabikenov S.,**

*Doctor of Political Sciences,*

*Associate Professor* **Kurmangali**

**A.,**

*candidate of Historical Sciences,*

*Professor* **Sembinov M.,**

*candidate of politic.sciences*

**Zhabelova T.,**

*candidate of polit.sciences*

**Chumachenko T.,**

*Doctor of Law, Professor (Narxoz*

*University)* **Alibayeva G.,**

*Doctor of Law, Professor*

*(Chairman of the Human Rights*

*Commission under the President  
of the Republic of Kazakhstan)*

**Rogov I.,**

**Doctor of Sciences, Professor**  
**(French Institute for Central  
Asian Studies, INALCO  
University, France)**

**Catherine**

**Poujol,**  
*Doctor of Law, Professor*  
*(University of Lorraine, France)*

**Pierre Tifine,**

*Doctor of Law, Professor*  
*(Pantheon-Sorbonne University,  
France)*

**Patrick Dollat,**

*Doctor of Law, Professor*  
*(University of Lorraine, France)*

**Hugo Stahl**

**Technical Secretary:**

*Assistant to the Director,  
Sorbonne-Kazakhstan Institute*  
**Tazhibekova A.T.**

**© Abai Kazakh National  
Pedagogical University 2022**

Registered in the Ministry  
of Culture and Information of the  
Republic of Kazakhstan  
May 8, 2009 №10105-Zh

**Signed in print 20.12.2021.**

Format 60x84 1/8

Volume 15,75 teaching and  
publishing lists Number of copies  
300. Order 326.

050010, Almaty, Dostyk avenue  
13,  
Abai Kazakh national  
pedagogical

Publishing house "Ulagat" of  
Abai Kazakh national pedagogical  
university

Білім және ғылым саласындағы комитетінің шешімі негізінде (Қосымша 1 Білім және ғылым министрлігінің 2012 жылдың 10 шілдесінің №»1082 бұйрығына сәйкес) Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің Хабаршысының “Халықаралық өмір және саясат” сериясы саяси ғылымдар бойынша диссертациялардың негізгі ғылыми нәтижелерін жариялау үшін басылымдар тізіміне ұсынылған.

На основании решения Комитета по контролю в сфере образования и науки (Приложение 1 к Приказу МОН РК от 10 июля 2012 года за №1082) Вестник КазНПУ им. Абая, серия «Международная жизнь и политика» внесен в перечень изданий для публикаций основных научных результатов диссертаций по политическим наукам.

In accordance of the decision of the Committee on the control in the field of Education and Science (Annex 1 to the Order of MES RK from 10 July 2012 Order No. 1082) Bulletin KazNPU named after Abai, a series of "International Affairs and Politics" is included into the list editions for publication main scientific results of dissertations on Political Sciences Білім және ғылым саласындағы комитетінің шешімі негізінде (Қосымша 1 Білім және ғылым министрлігінің 2012 жылдың 10 шілдесінің №»1082 бұйрығына сәйкес) Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің Хабаршысының “Халықаралық өмір және саясат” сериясы саяси ғылымдар бойынша диссертациялардың негізгі ғылыми нәтижелерін

жариялау үшін басылымдар тізіміне ұсынылған.

На основании решения Комитета по контролю в сфере образования и науки (Приложение 1 к Приказу МОН РК от 10 июля 2012 года за №1082) Вестник КазНПУ им. Абая, серия «Международная жизнь и политика» внесен в перечень изданий для публикаций основных научных результатов диссертаций по политическим наукам.

In accordance of the decision of the Committee on the control in the field of Education and Science (Annex 1 to the Order of MES RK from 10 July 2012 Order No. 1082) Bulletin KazNPU named after Abai, a series of "International Affairs and Politics" is included into the list editions for publication main scientific results of dissertations on Political Sciences

*Сабитова А.А.<sup>1</sup>, Буришуква Г.А.<sup>1</sup>*

*<sup>1</sup>научный руководитель, кафедра международного права, институт Сорбонна-Казахстан КазНПУ им. Абая*

*<sup>1</sup>магистрант 1 курса, специальность «Международное право», институт Сорбонна-Казахстан при КазНПУ им. Абая*

## **ЦИФРОВОЙ КОНТЕНТ И ДАННЫЕ КАК ОБЪЕКТЫ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ: МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ**

### *Аннотация*

Статья посвящена анализу международно-правовых механизмов защиты цифрового контента и данных как объектов интеллектуальной собственности в условиях цифровой экономики. Актуальность темы обусловлена тем, что цифровая среда радикально изменила способы создания, копирования, распространения и коммерциализации результатов интеллектуальной деятельности. Если традиционное авторское право исторически формировалось вокруг материальных носителей и относительно ограниченных способов воспроизведения произведений, то современный цифровой оборот характеризуется мгновенным трансграничным распространением контента, автоматизированной обработкой массивов данных, развитием платформенной экономики, облачных сервисов и систем искусственного интеллекта. Это порождает вопрос: в какой мере существующие международные договоры способны обеспечить эффективную защиту цифрового контента и данных и где проходят пределы такой защиты.

Целью исследования является выявление международно-правовых оснований охраны цифрового контента и данных, а также оценка их достаточности применительно к современным технологическим реалиям. В статье используются формально-юридический, сравнительно-правовой и системный методы. Нормативную базу исследования составили Бернская конвенция, Соглашение ТРИПС, Договор ВОИС по авторскому праву, акты ВОИС по защите неоригинальных баз данных, а также Директива ЕС 96/9/ЕС о правовой охране баз данных. Дополнительно проанализированы материалы ВОИС и ВТО, а также научные публикации, посвященные правовой охране данных, исследовательских данных и big data.

Установлено, что международное право достаточно устойчиво защищает цифровой контент в той мере, в какой он выражает творческий результат автора: это относится к литературным, аудиовизуальным, музыкальным, программным и иным цифровым произведениям. Значительно сложнее обстоит ситуация с данными как таковыми: международные договоры, как правило, не охраняют сами факты и данные, но допускают охрану их творческого отбора или расположения в составе баз данных. В результате формируется дуалистическая модель: охраняется не информация сама по себе, а форма ее творческой организации. Для неоригинальных баз данных универсального международного режима не создано, что ведет к фрагментации правовой охраны и усилению роли региональных и договорных механизмов.

Сделан вывод о том, что международно-правовая защита цифрового контента уже имеет развитую договорную основу, тогда как защита данных остается частично незавершенной и опирается на смешанный режим из авторского права, специальных прав на базы данных, договорных условий, режимов конфиденциальности и национального регулирования. В перспективе развитие международной охраны будет зависеть от способности правопорядков совместить интересы правообладателей, свободу научного обмена, доступ к информации и регулирование цифровых платформ.

**Ключевые слова:** цифровой контент, данные, интеллектуальная собственность, авторское право, базы данных, международное право, ВОИС, ТРИПС, цифровая среда.

Сабитова А.А.<sup>1</sup>, Буришуква Г.А.<sup>1</sup>

<sup>1</sup>Ғылыми жетекші, халықаралық құқық кафедрасы, Сорбонна-Қазақстан институты, Абай атындағы ҚазҰПУ

<sup>1</sup>Халықаралық құқық мамандығының I курс магистранты, Сорбонна-Қазақстан институты, Абай атындағы ҚазҰПУ

## ЦИФРЛЫҚ КОНТЕНТ ПЕН ДЕРЕКТЕР ЗИЯТКЕРЛІК МЕНШІК ОБЪЕКТІЛЕРІ РЕТІНДЕ: ХАЛЫҚАРАЛЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ТАЛДАУ

### Аннотация

Мақала цифрлық экономика жағдайында цифрлық контент пен деректерді зияткерлік меншік объектілері ретінде қорғаудың халықаралық-құқықтық тетіктерін талдауға арналған. Тақырыптың өзектілігі цифрлық ортаның зияткерлік қызмет нәтижелерін жасау, көшіру, тарату және коммерцияландыру тәсілдерін түбегейлі өзгертуімен түсіндіріледі. Егер дәстүрлі авторлық құқық тарихи тұрғыдан материалдық тасымалдағыштар мен туындыларды жаңғыртудың салыстырмалы түрде шектеулі тәсілдері төңірегінде қалыптасқан болса, қазіргі цифрлық айналым контенттің лезде трансшекаралық таралуымен, деректер массивтерін автоматтандырылған өңдеумен, платформалық экономиканың, бұлтты сервистер мен жасанды интеллект жүйелерінің дамуымен сипатталады. Бұл мынадай сұрақ туындатады: қолданыстағы халықаралық шарттар цифрлық контент пен деректерді тиімді қорғауды қаншалықты қамтамасыз ете алады және мұндай қорғаудың шекарасы қай жерде өтеді?

Зерттеудің мақсаты цифрлық контент пен деректерді қорғаудың халықаралық-құқықтық негіздерін анықтау, сондай-ақ олардың қазіргі технологиялық шындықтарға сәйкестігін бағалау болып табылады. Мақалада формальды-заңдық, салыстырмалы-құқықтық және жүйелік әдістер қолданылды. Зерттеудің нормативтік негізін Берн конвенциясы, ТРИПС келісімі, ДЗМҰ-ның Авторлық құқық туралы шарты, түпнұсқалық емес деректер базаларын қорғауға қатысты ДЗМҰ актілері, сондай-ақ деректер базаларын құқықтық қорғау туралы Еуропалық Одақтың 96/9/ЕС директивасы құрады. Қосымша түрде ДЗМҰ мен ДСҰ материалдары, сондай-ақ деректерді, зерттеу деректерін және big data-ны құқықтық қорғауға арналған ғылыми жарияланымдар талданды.

Халықаралық құқық автордың шығармашылық нәтижесін білдіретін дәрежеде цифрлық контентті жеткілікті түрде тұрақты қорғайтыны анықталды: бұл әдеби, аудиовизуалды, музыкалық, бағдарламалық және өзге де цифрлық туындыларға қатысты. Деректердің өзіне келетін болсақ, жағдай әлдеқайда күрделірек: халықаралық шарттар, әдетте, фактілер мен деректердің өзін қорғамайды, бірақ оларды деректер базасы құрамында шығармашылық тұрғыдан іріктеуіне немесе орналастыруына қорғау беруге жол береді. Нәтижесінде дуалистік модель қалыптасады: ақпараттың өзі емес, оны шығармашылық ұйымдастыру нысаны қорғалады. Түпнұсқалық емес деректер базалары үшін әмбебап халықаралық режим жасалмаған, бұл құқықтық қорғаудың фрагментациясына және өңірлік әрі шарттық тетіктердің рөлінің күшеюіне алып келеді.

Мақалада цифрлық контентті халықаралық-құқықтық қорғау қазірдің өзінде дамыған шарттық негізге ие екендігі, ал деректерді қорғау ішінара аяқталмаған күйде қалып, авторлық құқық, деректер базасына арнайы құқықтар, шарттық талаптар, құпиялылық режимдері және ұлттық реттеу элементтерінен тұратын аралас режимге сүйенетіні туралы қорытынды жасалды. Болашақта халықаралық қорғаудың дамуы құқықтық жүйелердің құқық иеленушілердің мүдделерін, ғылыми алмасу еркіндігін, ақпаратқа қолжетімділікті және цифрлық платформаларды реттеуді үйлестіре алу қабілетіне тәуелді болады.

**Түйінді сөздер:** цифрлық контент, деректер, зияткерлік меншік, авторлық құқық, деректер базалары, халықаралық құқық, ДЗМУ, ТРИПС, цифрлық орта.

*Sabitova A.A.<sup>1</sup>, Burshukova G.A.<sup>1</sup>*

*<sup>1</sup>scientific supervisor, the Department of International Law, Kazakh National Pedagogical University named after Abai, Sorbonne-Kazakhstan Institute*

*<sup>1</sup>1st year Master's student, specialty "International Law", Kazakh National Pedagogical University named after Abai, Sorbonne-Kazakhstan Institute*

## **DIGITAL CONTENT AND DATA AS OBJECTS OF INTELLECTUAL PROPERTY: AN INTERNATIONAL LEGAL ANALYSIS**

### *Annotation*

The article is devoted to the analysis of international legal mechanisms for the protection of digital content and data as objects of intellectual property in the context of the digital economy. The relevance of the topic is determined by the fact that the digital environment has radically transformed the ways in which the results of intellectual activity are created, copied, distributed, and commercialized. While traditional copyright historically evolved around tangible media and relatively limited means of reproducing works, the modern digital environment is characterized by the instant cross-border dissemination of content, automated processing of large data sets, and the development of the platform economy, cloud services, and artificial intelligence systems. This raises the question of the extent to which existing international treaties are capable of ensuring effective protection of digital content and data, and where the limits of such protection lie.

The purpose of the study is to identify the international legal foundations for the protection of digital content and data, as well as to assess their adequacy in relation to contemporary technological realities. The article employs formal legal, comparative legal, and systemic methods. The regulatory framework of the study includes the Berne Convention, the TRIPS Agreement, the WIPO Copyright Treaty, WIPO acts on the protection of non-original databases, and Directive 96/9/EC of the European Union on the legal protection of databases. In addition, WIPO and WTO materials, as well as academic publications devoted to the legal protection of data, research data, and big data, were analyzed.

It was established that international law provides relatively stable protection for digital content insofar as it expresses the author's creative result; this applies to literary, audiovisual, musical, software, and other digital works. The situation is considerably more complex with respect to data as such: international treaties, as a rule, do not protect facts and data themselves, but allow for the protection of their creative selection or arrangement within databases. As a result, a dualistic model emerges: it is not the information itself that is protected, but the form of its creative organization. No universal international regime has been established for non-original databases, which leads to the fragmentation of legal protection and strengthens the role of regional and contractual mechanisms.

The article concludes that the international legal protection of digital content already has a well-developed treaty basis, whereas the protection of data remains partially incomplete and relies on a mixed regime consisting of copyright, special database rights, contractual conditions, confidentiality regimes, and national regulation. In the future, the development of international protection will depend on the ability of legal systems to reconcile the interests of right holders, the freedom of scientific exchange, access to information, and the regulation of digital platforms.

**Keywords:** digital content, data, intellectual property, copyright, databases, international law, WIPO, TRIPS, digital environment.

**Введение.** Цифровизация кардинально изменила экономическую реальность, сделав контент и данные одними из ключевых активов современности. Сегодня тексты, изображения,

видео, программное обеспечение, электронные базы данных, обучающие массивы для алгоритмов, облачные хранилища и платформенные каталоги создаются, копируются и распространяются в глобальной сети без остановки. В таких условиях вопрос о защите интеллектуальной собственности уже не сводится только к правовой охране классического произведения: всё чаще она превращается в механизм регулирования цифровых потоков ценности, доступа и контроля. Именно по этой причине международная правовая защита цифрового контента и данных становится одной из главных тем современной юридической науки.

Основой международной защиты произведений по-прежнему остаётся Бернская конвенция, закрепившая принципы национального режима, автоматической охраны и минимальных стандартов защиты [1]. В цифровую эпоху особое значение приобрело то, что Бернская конвенция охраняет «литературные и художественные произведения» независимо от формы их выражения, а также уходит к защите сборников и коллекций, если они являются результатом интеллектуального творчества при подборе и расположении материалов. В то же время сама Конвенция ясно обозначает границы: новости дня и простые факты как таковые не подлежат охране. Это разделение формы выражения и информационного содержания стало фундаментом для всей последующей цифровой правовой повестки [1].

Значительно усложнило ситуацию расширение Конвенции ТРИПС, включив обязательную охрану компьютерных программ и компиляций данных. В статье 10 ТРИПС установлено, что программы охраняются как литературные произведения, а компиляции данных — в машиночитаемой или иной форме — при условии, что их подбор и расположение создают результат интеллектуальной деятельности. Таким образом, международное право признало, что защита распространяется не на сами данные, а на творческий способ их организации. Дополнительно ТРИПС усилил механизмы исполнения прав, закрепив требования к государствам по обеспечению эффективной защиты для предотвращения нарушений [2].

Следующий крупный шаг – ВТО и его Договор ВОИС по авторскому праву 1996 года [3-4]. Эта договорённость прямо обозначила сферы цифровой защиты, включая компьютерные программы, базы данных и механизмы управления правами. В статье 8 закреплена концепция «making available» — право доступа к произведениям онлайн, охватившее стриминг, облачные хранилища и платформы распространения. Статьи 11 и 12 усилили защиту технологическими средствами и информацией об управлении правами, создавая инфраструктуру, необходимую для современного цифрового пространства [3-4].

Однако в отношении данных ситуация более сложная. Многие данные обладают высокой коммерческой ценностью, но не отвечают требованиям оригинальности, которые требуют авторского права. Поэтому формируются продолжающиеся дискуссии в международной арене о необходимости отдельной защиты неоригинальных баз данных. ВОИС указывает, что некоторые страны обсуждали эту тему, но универсальной международной модели так и не предложили. На региональном уровне Европа получила особый инструмент — директиву 96/9/ЕС, закрепившую *sui generis* право на базы данных, предназначенное для поощрения инвестиций в их создание [7].

Отсюда возникает важный вопрос: достаточно ли существуют международных механизмов для защиты цифрового контента и данных как объектов интеллектуальной собственности? И где проходят границы этой защиты? Цель этой статьи — систематически проанализировать международные договоры и практики, определить охват защиты и выявить пробелы и направления развития.

**Методы и материалы.** Для исследования использовались формально-юридические методы, позволяющие проанализировать содержание международных договоров и документов мягкого права, регулирующих охрану произведений, программ и баз данных. Сравнительно-правовой метод помог сопоставить универсальные нормы, закреплённые в

Бернской конвенции, ТРИПС и ВОИС, с региональной моделью *sui generis* ЕС [1-3, 5-6]. Системный подход позволил понять взаимосвязь между авторским правом, правовыми режимами, техническими средствами защиты и механизмами доступа к информации.

В качестве эмпирической базы использованы официальные тексты международных договоров, разъяснительные материалы ВОИС и ВТО, а также научные публикации, такие как работы Хельги Табучи [8], обзоры по доступу к исследовательским данным и статьи о защите интеллектуальной собственности в сфере больших данных.

Ключевая методология состоит в разграничении трёх уровней анализа: во-первых, цифровой контент как охраняемое произведение; во-вторых, базы данных, защищаемые при наличии оригинального отбора или организации; и, в-третьих, сами данные, которые могут не подпадать под авторские права, но быть защищены иными средствами. Это позволяет избежать смешения понятий, которое иногда наблюдается в практике регулирования цифровых объектов.

**Результаты и обсуждение.** Анализ показал, что международно-правовая база для защиты цифрового контента сегодня устоялась и имеет многоуровневую структуру. Бернская конвенция [1] защищает произведения независимо от формы их выражения и признаёт охраноспособность сборников и антологий, если они являются результатом интеллектуального творчества. Это значит, что цифровые произведения — как и аналоги — защищены при наличии творческого результата, а простые факты и новости как таковые не охраняются.

ТРИПС дополнительно конкретизирует эти принципы в цифровую эпоху. Компьютерные программы охраняются как литературные произведения, а компиляции данных — при наличии оригинальной организации содержимого, что делает их также объектами охраны. Однако сам факт сбора данных остаётся вне правовой защиты — охрана распространяется лишь на организацию информации. Важной особенностью является то, что ТРИПС установил механизмы исполнения прав, требуя от государств разработать эффективные средства против нарушений. [2].

Особое значение для цифрового контента имеет Договор ВОИС по авторскому праву. ВОИС прямо указывает, что договор посвящен защите произведений и прав авторов в цифровой среде. В статье 8 закреплено право сообщения произведений для всеобщего сведения, включая модель *making available*, когда пользователь получает доступ к произведению из любого места и в любое время по собственному выбору. Именно эта конструкция стала международно-правовой основой для охраны онлайн-дистрибуции произведений через интернет-платформы, стриминговые сервисы и облачные хранилища. Статьи 11 и 12 [1] дополнительно потребовали правовой охраны технологических мер и информации об управлении правами, что усилило защиту цифрового контента на уровне инфраструктуры доступа и лицензирования.

В отношении данных результаты исследования менее однозначны. Международные договоры исходят из того, что сами факты, сведения и элементы информации не охраняются авторским правом, если отсутствует творческий элемент их выражения или организации. Это подтверждается как Бернской конвенцией, так и ТРИПС. Следовательно, массив данных может обладать большой коммерческой ценностью, использоваться для машинного обучения или платформенной аналитики, но не подпадать под международную охрану как объект авторского права. В такой модели авторско-правовая защита распространяется лишь на оригинальную структуру, интерфейс, формат представления или сопроводительное программное обеспечение.

Именно этот пробел стал причиной длительных международных дискуссий о защите неоригинальных баз данных. ВОИС отмечает, что вопрос о специальной международной охране таких баз данных обсуждался государствами-членами, поскольку значительные инвестиции в создание базы не всегда сопровождаются достаточным уровнем оригинальности

для авторско-правовой защиты. По данным ВОИС, соответствующий универсальный международный режим так и не был выработан. Хельга Табучи также подчеркивала, что оригинальные базы данных гармонизированы международными договорами, тогда как в отношении неоригинальных баз международной нормы не существует.

В этой сфере наиболее развитым оказался европейский подход. Директива 96/9/ЕС закрепляет двойную модель охраны: авторско-правовую — для оригинальных баз данных, и *sui generis* право — для баз, создание которых потребовало существенных качественных или количественных инвестиций в получение, проверку или представление содержимого. Директива при этом подчеркивает, что защита базы данных не распространяется на ее содержимое как таковое и не затрагивает существующие права на отдельные элементы данных [9]. Это решение демонстрирует важную тенденцию: когда международное авторское право не способно охватить ценность данных, государства и региональные объединения прибегают к специальным правам инвестиционного характера.

Судебная практика ЕС дополнительно сузила и уточнила этот режим. В делах *British Horseracing Board v. William Hill* и *Fixtures Marketing v. OPAP* [10] Суд ЕС рассматривал пределы *sui generis* права и вопросы извлечения и повторного использования содержимого баз данных. Эти решения стали ориентиром для понимания того, что сама по себе деятельность по созданию исходных данных не всегда тождественна инвестициям в «получение» содержимого базы, а значит, объем охраны не может толковаться чрезмерно широко.

На современном этапе данные все чаще охраняются не столько классическим авторским правом, сколько сочетанием различных правовых режимов. В обзоре *Hamza и Pradana* показано, что в сфере *big data* ключевыми оказываются не только *copyright* и *database right*, но и конфиденциальность, договоры, технические меры, цифровое маркирование и системы контроля доступа. Авторы подчеркивают, что единого универсального решения здесь нет: защита строится как комбинация правовых и технологических инструментов. Аналогичный вывод вытекает из исследования о доступе к исследовательским данным в праве ЕС, где показано, что правовой режим данных должен учитывать не только авторское право, но и открытый доступ, исключения для науки и баланс интересов инноваций и правовой определенности [13].

Таким образом, результаты исследования позволяют выделить три основных положения. Во-первых, международное право хорошо защищает цифровой контент как форму творческого выражения. Во-вторых, международная охрана данных ограничена и в основном зависит от оригинальности их структуры, а не от ценности содержимого. В-третьих, при отсутствии универсальной международной охраны неоригинальных данных возрастает роль регионального регулирования, договоров, конфиденциальности и технических средств защиты.

Полученные результаты подтверждают эволюцию международного право регулирования, которая постепенно адаптирует классическую концепцию авторского права к новым технологическим реалиям. Важным этапом стало введение ВОИС как инструмента, переводящего принципы охраны в цифровую среду, закрепив понятия «*making available*», технологические средства и управление правами. В результате для электронных книг, музыки, фильмов и программного обеспечения международное право действует достаточно последовательно, несмотря на сложности трансграничного исполнения и платформенного регулирования.

Что касается данных, ситуация отличается. Их коммерческая ценность очень велика, но правовая логика авторского права построена так, что оно защищает формы выражения, а не сами сведения. Поэтому данные как таковые остаются вне широкой международной защиты, если только не содержат оригинальной организации или оформления. Это важно, поскольку чрезмерная проприетаризация данных может замедлить научные и инновационные процессы, конкуренцию и развитие технологий искусственного интеллекта.

Европейская модель *suī generis* права демонстрирует попытку компенсировать этот пробел через охрану инвестиций, а не творчества. Однако и такой подход не является бесспорным. С одной стороны, он стимулирует создание дорогостоящих баз данных и цифровых справочных систем. С другой — существует риск расширительного толкования права на базу данных и ограничения вторичного использования информации. Не случайно сама Директива 96/9/ЕС предусматривает контроль того, не ведет ли применение *suī generis* права к злоупотреблению доминирующим положением или нарушению конкуренции.

Особое значение эта дискуссия приобретает в эпоху искусственного интеллекта. ВОИС отмечает, что рост генеративного ИИ усиливает потребность в надежной инфраструктуре авторского права. Но для обучения ИИ используются не только произведения, но и огромные массивы данных, часто состоящие из фрагментов контента, метаданных, пользовательских сигналов и машинно обрабатываемой информации. Это делает границу между «контентом» и «данными» все более подвижной и подталкивает международное право к поиску новых балансов между защитой, лицензированием, исключениями и открытым доступом.

Следовательно, международно-правовая защита цифрового контента и данных сегодня имеет асимметричный характер. Там, где налицо авторское произведение или оригинальная база данных, договорный режим достаточно ясен. Там, где речь идет о неоригинальных данных, *big data*, исследовательских массивах или машинно генерируемой информации, универсальная международная модель остается незавершенной. Это означает, что дальнейшее развитие, вероятно, пойдет по пути гибридизации: сочетания авторского права, специальных прав на базы данных, контрактных конструкций, режимов конфиденциальности, антимонопольных ограничений и нормативов доступа для науки и инноваций.

**Выводы.** Таким образом, международная правовая система уже сформировала прочные основы защиты цифрового контента, основанные на договорах таких как Бернская конвенция, ТРИПС и ВОИС. Эти нормы успешно регулируют произведения, программное обеспечение и оригинальные базы данных, обеспечивая механизмы противодействия нарушениям в онлайн-среде.

В то же время сведения как объекты защиты остаются вне универсального международного статуса. Защита сосредоточена в основном на результатах интеллектуальной деятельности — организационной структуре, форме выражения и их цифровых проявлениях. Неоригинальные базы данных и неохраемые данные требуют усиления региональных правовых режимов, договорных и технологических механизмов.

Главный итог — современная система охраны носит смешанный характер: она хорошо работает для защищённого авторским правом контента, а для остальных данных — представляет собой совокупность многоуровневых мер. Дальнейшее развитие международного регулирования предполагает поиск сбалансированных решений, обеспечивающих интересы авторов, инноваций, науки и общества в целом.

### *Список использованной литературы*

1. *Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works (Paris Act, 1971, as amended in 1979)*. WIPO Lex. Retrieved from: <https://www.wipo.int/wipolex/en/text/283698>

2. *Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS Agreement)*, 1994. World Trade Organization. Retrieved from: [https://www.wto.org/english/docs\\_E/legal\\_E/27-trips.pdf?utm\\_source](https://www.wto.org/english/docs_E/legal_E/27-trips.pdf?utm_source)

3. *WIPO Copyright Treaty (WCT)*, 1996. WIPO Lex / WIPO. Retrieved from: <https://www.wipo.int/en/web/treaties/ip/wct/index>

4. *WIPO. Summary of the WIPO Copyright Treaty (WCT)*. Retrieved from: [https://www.wipo.int/en/web/treaties/ip/wct/summary\\_wct](https://www.wipo.int/en/web/treaties/ip/wct/summary_wct)

5. WIPO. *Understanding Copyright and Related Rights*. Geneva: WIPO, 2016. Retrieved from: [https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo\\_pub\\_909\\_2016.pdf](https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_909_2016.pdf)
6. Ficsor, M. *Guide to the Copyright and Related Rights Treaties Administered by WIPO*. Geneva: WIPO, 2003. Retrieved from: [https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/copyright/891/wipo\\_pub\\_891.pdf](https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/copyright/891/wipo_pub_891.pdf)
7. WIPO. *Protection of Non-Original Databases*. Retrieved from: <https://www.wipo.int/en/web/copyright/activities/databases>
8. Tabuchi, H. (2004). *International Protection of Non-Original Databases; Studies on the Economic Impact of the Intellectual Property Protection of Non-Original Databases*. *Data Science Journal*, Vol. 3, 175–179.
9. Directive 96/9/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 1996 on the legal protection of databases. EUR-Lex. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1996/9/oj/eng>
10. Court of Justice of the European Union. Case C-203/02, *The British Horseracing Board Ltd and Others v William Hill Organization Ltd*. Retrieved from:
11. Court of Justice of the European Union. Case C-444/02, *Fixtures Marketing Ltd v Organismos prognostikon agonon podosfairou AE (OPAP)*. Retrieved from: [https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document?source=document&docid=49635&doclang=EN&utm\\_source](https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document?source=document&docid=49635&doclang=EN&utm_source)
12. Parrotta, V.; Liguori, G.; et al. (2022). *Access to Research Data and EU Copyright Law*. *JIPITEC – Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law*, Vol. 13 No. 3, 247-266.
13. Hamza, R.; Pradana, H. (2022). *A Survey of Intellectual Property Rights Protection in Big Data Applications*. *Algorithms*, 15(11), 418. <https://doi.org/10.3390/a15110418>

МРНТИ 10.15.23

<https://doi.org/10.51889/1728-550X.2026.84.1.002>

Нурғалым К.С.<sup>1</sup>, Сатарова А.<sup>1</sup>, Ж. Жарқыннұр<sup>1</sup>

<sup>1</sup>Саяси ғылымдардың кандидаты, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, «Sorbonna – Қазақстан институты», Халықаралық құқық кафедрасының доценті

<sup>1</sup>Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна–Қазақстан институтының «Халықаралық құқық» мамандығының 3-курс бакалаврианты

<sup>1</sup>Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна–Қазақстан институтының «Халықаралық құқық» мамандығының 2-курс магистранты

1

## ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕЛУІ: ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ЖӘНЕ ДЕРБЕС ДЕРЕКТЕРДІ ҚОРҒАУ

Аңдатпа

Бұл мақалада цифрлық технологиялардың, соның ішінде жасанды интеллект (Artificial Intelligence) пен дербес деректерді өңдеу және қорғау саласындағы құқықтық реттеу мәселелері кешенді түрде қарастырылады. Цифрландырудың қарқынды дамуы қоғамдық қатынастардың жаңа түрлерін қалыптастырып, құқық жүйесіне елеулі өзгерістер енгізуді талап етуде. Жасанды интеллектіні кеңінен қолдану адам құқықтарын қорғау, жеке өмірге қол сұқпау, деректер қауіпсіздігі және құқықтық жауапкершілік мәселелерін өзекті

етеді. Мақалада Қазақстан Республикасының цифрлық технологияларды құқықтық реттеу тәжірибесі халықаралық стандарттармен салыстырмалы түрде талданады. Сонымен қатар, халықаралық ұйымдардың, атап айтқанда Біріккен Ұлттар Ұйымы, Еуропалық Одақ және Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы ұсынымдары мен құқықтық актілерінің рөлі қарастырылады. Зерттеу нәтижелері цифрлық құқық саласын жетілдіруге бағытталған ұсыныстармен түйінделеді.

**Түйінді сөздер:** цифрлық құқық, жасанды интеллект, дербес деректер, құқықтық реттеу, киберқауіпсіздік, цифрландыру.

*Нургалым К.С.<sup>1</sup>, Сатарова А.<sup>1</sup>, Жарқыннұр Ж.<sup>1</sup>*

*<sup>1</sup>к.полит.н., доцент кафедры международного права Института Сорбонна-Казахстан  
КазНПУ им. Абая*

*<sup>1</sup>Бакалавр 3 курса по специальности «Международное право», КазНПУ им. Абая, Институт  
Сорбонна – Казахстан*

*<sup>1</sup>Магистрант 2 курса по специальности «Международное право», КазНПУ им. Абая,  
Институт Сорбонна – Казахстан*

## **ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ: ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ЗАЩИТА ПЕРСОНАЛЬНЫХ ДАННЫХ**

### *Аннотация*

В статье рассматриваются правовые аспекты регулирования цифровых технологий, в том числе искусственного интеллекта и защиты персональных данных. Активное развитие цифровизации формирует новые общественные отношения и требует совершенствования правовых механизмов. Использование искусственного интеллекта связано с рисками нарушения прав человека, конфиденциальности и информационной безопасности. В исследовании проводится сравнительный анализ национального законодательства Республики Казахстан и международных правовых стандартов. Особое внимание уделяется деятельности международных организаций, таких как Организация Объединённых Наций, Европейский союз и ОЭСР. Сделан вывод о необходимости формирования комплексной системы правового регулирования цифровых технологий.

**Ключевые слова:** цифровые технологии, искусственный интеллект, персональные данные, правовое регулирование, информационная безопасность.

*Nurgalym K.S.<sup>1</sup>, Satarova A.<sup>1</sup>, Zharkinur Zh.<sup>1</sup>*

*<sup>1</sup>Associate professor of International Law, Abay KazNPU, candidate of political sciences*

*<sup>1</sup>3rd-year Bachelor's student in International Law, Abai Kazakh National Pedagogical University,  
Sorbonne – Kazakhstan Institute*

*<sup>1</sup>2-year master's student majoring in International Law, Abai Kazakh National Pedagogical  
University, Sorbonne-Kazakhstan Institute*

## **LEGAL REGULATION OF DIGITAL TECHNOLOGIES: ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND PERSONAL DATA PROTECTION**

### *Annotation*

This article examines the legal regulation of digital technologies, focusing on artificial intelligence and personal data protection. The rapid development of digitalization creates new forms of social relations and challenges existing legal systems. The use of artificial intelligence raises serious issues related to human rights, privacy, data security, and legal liability. The study provides a comparative analysis of the legal framework of the Republic of Kazakhstan and international standards. The role of international organizations in shaping digital regulation is analyzed. The article concludes with recommendations aimed at improving digital law and ensuring responsible use of artificial intelligence.

**Key words:** digital law, artificial intelligence, personal data protection, legal regulation, cybersecurity.

**Кіріспе.** Қазіргі жаһандану жағдайында цифрлық технологиялар мемлекеттердің экономикалық, саяси және құқықтық дамуында шешуші рөл атқаруда. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың қарқынды дамуы жасанды интеллект, үлкен деректер (Big Data), бұлтты сервистер мен автоматтандырылған жүйелердің кеңінен қолданылуына жол ашты. Жасанды интеллект мемлекеттік басқару, қаржы, медицина, білім беру және құқық саласына еніп, дәстүрлі құқықтық институттарға жаңа талаптар қояды. Сонымен бірге, дербес деректердің жаппай жиналуы мен өңделуі жеке өмірге қол сұғылмау қағидатын әлсірету қаупін тудырып отыр. Осыған байланысты цифрлық технологияларды құқықтық реттеу мәселесі қазіргі заманның ең өзекті ғылыми тақырыптарының біріне айналды. Қазіргі цифрлық дәуірде ақпараттық-коммуникациялық технологиялар қоғамның барлық саласына еніп, экономикалық, әлеуметтік және құқықтық қатынастарға әсер етуде. Жасанды интеллект (ЖИ), үлкен деректер (Big Data), бұлтты есептеулер және IoT (заттар интернеті) сияқты технологиялар кәсіпкерлік, мемлекеттік басқару, білім беру, денсаулық сақтау салаларында қолданылады. Алайда цифрлық технологияларды қолдану жаңа құқықтық мәселелерді тудырады: дербес деректердің қауіпсіздігі, ақпараттық қауіпсіздік, жасанды интеллект шешімдерінің заңдылығы, алгоритмдік дискриминация және жауапкершіліктің шегі. Қазақстанда бұл салада заңнамалық база әлі толық қалыптаспаған, халықаралық тәжірибеден жеткілікті үлгі алу қажет. Қазіргі уақытта Еуропа Одағының GDPR, АҚШ-тың CCPA сияқты дербес деректерді қорғау заңдары және халықаралық стандарттар жасанды интеллект пен деректерді құқықтық реттеуде жетекші роль атқарады. Қазақстанда «Дербес деректер туралы» және «Электрондық құжат айналымы туралы» заңдар бар, бірақ ЖИ және цифрлық технологияларды құқықтық реттеу саласында жаңа нормативтік-құқықтық актілерді әзірлеу қажеттілігі туындап отыр. 21-ғасырдың ақпараттық қоғамында цифрлық технологиялар адам өмірінің барлық саласына еніп, экономикалық, әлеуметтік және құқықтық қатынастарды түбегейлі өзгертіп отыр. Жасанды интеллект (ЖИ), үлкен деректер (Big Data), бұлтты есептеулер, роботтандырылған жүйелер, заттар интернеті (IoT) және блокчейн сияқты технологиялар мемлекеттік басқару, білім беру, денсаулық сақтау, қаржы, өнеркәсіп, логистика, тіпті мәдениет пен спорт салаларында белсенді қолданылуда. Қазақстанда цифрлық трансформация мен «Цифрлық Қазақстан» бағдарламасы мемлекеттік қызметтерді автоматтандыруға, бизнес-процестерді оңтайландыруға және азаматтардың ақпаратқа қолжетімділігін арттыруға мүмкіндік берді. Сонымен қатар, жасанды интеллект негізіндегі платформалар арқылы несие беру, жұмысқа қабылдау, медициналық диагноз қою, құқықтық шешім қабылдау сияқты маңызды процестер автоматтандырылды. Алайда бұл технологиялардың кең қолданылуы құқықтық мәселелерді, этикалық дилеммаларды және әлеуметтік тәуекелдерді туындатады [2,23-276]. Мысалы, алгоритмдік шешімдер қателіктерге ұшырап, азаматтардың құқықтарын бұзуы мүмкін; дербес деректердің қауіпсіздігі жеткілікті деңгейде қамтамасыз етілмесе, жеке өмірге нұқсан келуі мүмкін; жасанды интеллект жүйелерінің ашықтығы мен есеп берушілігі болмаған жағдайда қоғам сенімінің төмендеуі

ықтимал. Қазіргі уақытта халықаралық тәжірибе (Еуропа Одағының GDPR, АҚШ-тың CCPA, ISO стандарттары, OECD AI Principles) Қазақстанға құқықтық үйлесімділікті қамтамасыз ету үшін үлгі болып отыр. Дегенмен, ұлттық заңнама әлі де толық емес және жаңа технологияларды, әсіресе жасанды интеллект жүйелерін толық қамтып отырған жоқ.

**Өзектілігі.** Зерттеу тақырыбының өзектілігі келесі факторлармен анықталады: жасанды интеллектінің шешім қабылдау үдерісіне араласуы, дербес деректердің заңсыз пайдаланылуының артуы, киберқылмыстың трансшекаралық сипаты, ұлттық заңнамалардың технологиялық дамудан артта қалуы, халықаралық құқықта цифрлық стандарттардың қалыптасу кезеңінде болуы. Қазақстан Республикасында «Цифрлық Қазақстан» бағдарламасы жүзеге асырылғанымен, жасанды интеллект пен дербес деректерді кешенді құқықтық реттеу әлі де жеткіліксіз деңгейде қалып отыр. Цифрлық технологиялардың құқықтық реттелуінің өзектілігі бірнеше маңызды факторларға негізделеді: 1. Дербес деректер қауіпсіздігі: Қазіргі уақытта әлеуметтік желілер, интернет-платформалар және мобильді қосымшалар арқылы миллиардтаған жеке деректер өңделуде. Деректерді қорғау болмаған жағдайда жеке тұлғалардың құқықтары бұзылып, кибершабуылдар мен алаяқтық тәуекелдері артады. Жасанды интеллект этикасы және заңдылығы: ЖИ шешімдері кейде адамның құқығына әсер етуі мүмкін: несие беру, жұмысқа қабылдау, медициналық диагноз. Сондықтан алгоритмдер мен модельдердің әділдігі, айқындылығы және жауапкершілігі құқықтық тұрғыдан қаралуы қажет. Цифрлық экономика мен инновацияларды реттеу: Қазақстанның цифрлық трансформация бағдарламасы мен «Цифрлық Қазақстан» жобасы жаңа бизнес-модельдерді және мемлекеттік қызметтерді цифрландыруды қамтиды. Бұл өз кезегінде құқықтық реттеуді жаңартуды талап етеді. Халықаралық стандарттармен үйлестірілмеу: ЖИ және дербес деректерді қорғау халықаралық тәжірибеге сәйкес реттелмеген жағдайда Қазақстан үшін сауда, инвестиция және трансшекаралық деректер ағыны мәселелері туындауы мүмкін. Цифрлық технологиялар мен жасанды интеллект саласындағы құқықтық зерттеудің өзектілігі келесі аспектілермен түсіндіріледі: Құқықтық жауапкершілік және алгоритмдік әділдік: Жасанды интеллект шешімдерінің адам құқықтарына әсер етуі заңдық жауапкершілікті талап етеді. Мысалы, несие беру алгоритмі қате шешім қабылдаса, азаматқа экономикалық зиян келуі мүмкін, немесе жұмысқа қабылдау алгоритмі гендерлік немесе этникалық дискриминацияға жол беруі ықтимал. Дербес деректер қауіпсіздігі: Қазіргі уақытта әлеуметтік желілер, электрондық сауда платформалары, мемлекеттік порталдар арқылы миллиардтаған деректер жинақталады. Деректердің заңсыз немесе рұқсатсыз пайдаланылуы жеке тұлғаның құқықтарын бұзып қана қоймай, экономикалық және саяси тәуекелдер тудырады. Халықаралық интеграция және трансшекаралық деректер ағыны: Қазақстанның халықаралық сауда қатынастары мен инвестициялық жобалары, сондай-ақ кросс-шекаралық цифрлық қызметтер жаңа құқықтық стандарттарды қажет етеді. Халықаралық тәжірибе (GDPR, CCPA) Қазақстан үшін құқықтық үйлесімділік пен инвестициялық сенімділікті қамтамасыз етудің негізгі құралдары болып табылады. Экономикалық және инновациялық даму: Жасанды интеллект пен цифрлық платформаларды құқықтық реттеу экономикалық тиімділікті арттыруға, жаңа инновациялық стартаптарды қолдауға және цифрлық экономикада бәсекеге қабілеттілікті сақтауға мүмкіндік береді. Әлеуметтік және этикалық аспектілер: ЖИ мен дербес деректерді қолдану адам құқықтары, әлеуметтік теңдік және қоғамдық сенім мәселелерін қозғайды. [4,5-86] Алгоритмдік шешімдердің әділдігі, ашықтығы және этикалық нормаларға сәйкестігі зерттеу объектісінің өзекті мәселелері болып табылады. Цифрлық қауіпсіздік: Киберқауіпсіздік, деректердің заңсыз қолданысы, кибершабуылдар мен ақпараттық манипуляцияларды құқықтық реттеу қажеттілігін көрсетеді.

**Зерттеудің мақсаты мен міндеттері.** Зерттеудің мақсаты – жасанды интеллект пен дербес деректерді құқықтық реттеудің теориялық және практикалық аспектілерін талдау. Міндеттері: Цифрлық құқық ұғымының мазмұнын ашу; Жасанды интеллектінің құқықтық реттеу модельдерін талдау; Дербес деректерді қорғау саласындағы халықаралық

тәжірибені зерттеу;Қазақстан заңнамасындағы проблемаларды анықтау;Құқықтық реттеуді жетілдіру бойынша ұсыныстар әзірлеу Мақсаты:Цифрлық технологиялар, жасанды интеллект және дербес деректерді қорғаудың құқықтық аспектілерін жан-жақты зерттеу, заңнамалық базаның өзектілігін бағалау және Қазақстандағы құқықтық реттеуді халықаралық стандарттармен үйлестіру жолдарын анықтау.Міндеттері:Қазақстандағы дербес деректерді қорғау және жасанды интеллект саласындағы құқықтық актілерді талдау.Халықаралық тәжірибені (Еуропа Одағы, АҚШ, Азия елдері) салыстырмалы түрде зерттеу.Жасанды интеллект алгоритмдерінің құқықтық жауапкершілігі мен этикалық нормаларын анықтау.Дербес деректерді қорғау саласындағы құқықтық мәселелер мен тәуекелдерді жүйелеу.Құқықтық реттеуді жетілдіру бойынша ұсынымдар әзірлеу. Зерттеудің мақсаты:Бұл зерттеудің негізгі мақсаты – Қазақстандағы жасанды интеллект жүйелері мен дербес деректерді құқықтық реттеу саласын жан-жақты талдау, олардың құқықтық, әлеуметтік, экономикалық және этикалық аспектілерін анықтау. [3,10-12]]Сонымен қатар, зерттеу ұлттық заңнаманың халықаралық стандарттарға сәйкестігін бағалау, құқықтық реттеудің тиімділігін арттыру жолдарын анықтау және жаңа цифрлық технологияларды қауіпсіз әрі әділ қолдануды қамтамасыз етуге бағытталған.Зерттеу барысында жасанды интеллект пен дербес деректерді қорғауға қатысты құқықтық мәселелерді жүйелеу, құқықтық жауапкершіліктің шегін анықтау, алгоритмдік әділдікті бағалау, сондай-ақ цифрлық экономика мен инновацияларға құқықтық қолдау көрсету мәселелері қарастырылады.Зерттеудің міндеттері:Ұлттық заңнаманы талдау: Қазақстан Республикасының «Дербес деректер туралы», «Электрондық құжат айналымы туралы» заңдарын, сонымен қатар цифрлық технологиялар мен ЖИ-ді реттейтін нормативтік-құқықтық актілерді зерттеу. Бұл міндет құқықтық базаның толықтығы мен өзектілігін бағалауға мүмкіндік береді.Халықаралық тәжірибені салыстыру: Еуропа Одағының GDPR, АҚШ-тың CCPA, ISO/IEC стандарттары және OECD AI Principles сияқты халықаралық стандарттарды зерттеу. Бұл Қазақстан заңнамасын халықаралық тәжірибемен үйлестіру, трансшекаралық деректер ағынын және халықаралық цифрлық сауданы реттеу үшін маңызды.Жасанды интеллект жүйелерінің құқықтық аспектілерін зерттеу: Алгоритмдік әділдік, шешім қабылдау процесінің ашықтығы, жауапкершілік мәселелерін талдау. Бұл міндет ЖИ жүйелерінің адам құқықтарына әсерін анықтауға бағытталған.Дербес деректерді қорғау саласындағы тәуекелдерді талдау: Деректердің заңсыз қолданылуы, киберқауіпсіздік мәселелері, ақпараттық манипуляциялар және алгоритмдік қателіктерді зерттеу. Бұл Қазақстанда жеке деректерді қорғаудың тиімді құқықтық механизмдерін әзірлеуге мүмкіндік береді.Әлеуметтік және этикалық аспектілерді бағалау: Жасанды интеллект пен дербес деректерді қолданудың қоғамдық сенімге әсері, азаматтардың құқықтарын қорғау, дискриминация және әлеуметтік теңдік мәселелерін зерттеу.Экономикалық және инновациялық аспектілерді талдау: ЖИ және дербес деректерді құқықтық реттеу арқылы цифрлық экономикадағы тиімділікті, инновациялық стартаптардың дамуын, мемлекеттік және жеке сектордағы процестерді оңтайландыру жолдарын қарастыру.Ұсынымдар әзірлеу: Зерттеу нәтижелері негізінде құқықтық реттеуді жетілдіру, жаңа нормативтік актілерді енгізу және халықаралық тәжірибені қолдану бойынша практикалық ұсынымдар жасау.[66,77-78]Болашақтағы даму перспективаларын анықтау: Қазақстандағы цифрлық технологиялардың құқықтық реттелуін дамыту бағыттарын, жасанды интеллект пен дербес деректерді қорғаудағы жаңа мәселелер мен шешімдерді анықтау.Қорытынды сипат:Зерттеудің мақсаты мен міндеттері тек құқықтық нормалар мен нормативтік актілерді зерттеуге ғана емес, сонымен қатар технологиялық, әлеуметтік, этикалық және экономикалық аспектілерді де қамтиды. Бұл оны көпқырлы және қазіргі заманғы ғылыми зерттеу үшін ерекше маңызды етеді. Зерттеу нәтижелері жасанды интеллект пен дербес деректерді қорғау саласында тұрақты, әділ және қауіпсіз құқықтық механизмдерді құруға бағытталады.[1]

**Зерттеу нысаны мен объектісі.** Зерттеу нысаны: цифрлық технологиялар саласындағы қоғамдық қатынастар.Зерттеу объектісі: жасанды интеллект пен дербес деректерді құқықтық

реттеу нормалары. Халықаралық тәжірибеде цифрлық технологияларды реттеу адамға бағытталған тәсілге негізделуде. Еуропалық Одақта жасанды интеллектіні тәуекел деңгейіне қарай жіктеу моделі енгізіліп, жоғары қауіп төндіретін жүйелерге қатаң талаптар қойылуда. Қазақстанда дербес деректерді қорғау туралы заң бар болғанымен, жасанды интеллектіні қолданудың жауапкершілік мәселелері толық айқындалмаған. Алгоритмдік шешімдерден келтірілген зиян үшін кім жауап береді деген сұрақ әлі де ашық күйінде қалып отыр. Зерттеу нысаны ретінде Қазақстандағы жасанды интеллект жүйелері мен дербес деректерді қорғаудың құқықтық аспектілері алынған. Бұл нысан қазіргі цифрлық қоғамдағы ең өзекті және көпқырлы мәселелерді қамтиды, себебі жасанды интеллект пен цифрлық платформалар адамдардың өміріне, экономикалық және әлеуметтік қатынастарға тікелей әсер етеді. Біріншіден, зерттеу нысанына жасанды интеллект жүйелері кіреді. Олар білім беру, денсаулық сақтау, мемлекеттік басқару, қаржы және бизнес салаларында белсенді қолданылады. Мысалы, несие беру немесе жұмысқа қабылдау сияқты шешімдер алгоритмдер арқылы жүзеге асады. Сондықтан жасанды интеллект алгоритмдерінің құқықтық жауапкершілігі, шешімдерінің әділдігі мен айқындылығы, сондай-ақ адамның жеке құқықтарына әсер етуі зерттеу нысанының негізгі аспектілерінің бірі болып табылады. Екіншіден, зерттеу нысанына дербес деректерді өңдеу және қорғау жүйелері жатады. Әлеуметтік желілер, мобильді қосымшалар, электрондық сауда платформалары және мемлекеттік порталдар миллиондаған жеке деректерді жинайды, сақтайды және өңдейді. Дербес деректердің заңсыз пайдаланылуы немесе қорғалмауы жеке тұлғалардың құқықтарына қауіп төндіреді, бұл өз кезегінде құқықтық реттеудің өзектілігін көрсетеді. Зерттеу нысанына деректерді жинау, сақтау, өңдеу және беру процесстеріндегі құқықтық механизмдер кіреді. Үшіншіден, зерттеу нысаны құқықтық реттеу жүйесі және нормативтік базасы болып табылады. Қазақстандағы «Дербес деректер туралы», «Электрондық құжат айналымы туралы» заңдар, сондай-ақ халықаралық тәжірибе (ЕО GDPR, АҚШ ССРА, ISO стандарттары) зерттеудің негізгі элементтері болып саналады. Бұл жүйелердің салыстырмалы талдауы жасанды интеллект пен дербес деректерді құқықтық қорғаудағы тиімділікті бағалауға мүмкіндік береді. [5, 186] Төртіншіден, зерттеу нысанына цифрлық технологиялардың қоғамға әсері кіреді. Жасанды интеллект шешімдері мен дербес деректерді қолдану экономикалық тиімділікті арттырады, мемлекеттік қызметтерді автоматтандырады, бірақ сонымен қатар жеке өмірге, жеке тұлғаға және қоғамға тәуекелдер тудырады. Бұл аспектілер зерттеу нысанының әлеуметтік және этикалық өлшемдерін қамтиды. Сондай-ақ, зерттеу нысанына алгоритмдік әділдік, киберқауіпсіздік және құқықтық жауапкершілік мәселелері кіреді. Жасанды интеллекттің қателіктері немесе алгоритмдік дискриминация салдарынан туындайтын құқықтық даулар қазіргі кезде халықаралық деңгейде маңызды мәселе болып отыр. Зерттеу осы тәуекелдерді талдап, Қазақстан үшін тиімді құқықтық механизмдерді анықтауға бағытталған. Осылайша, зерттеу нысаны тек құқықтық құжаттар мен нормативтік актілерді ғана емес, сонымен қатар технологиялық, әлеуметтік және этикалық аспектілерді де қамтиды, бұл оны ерекше, көпқырлы және қазіргі заманғы ғылыми зерттеу үшін маңызды етеді.

**Қорытынды.** Қазіргі таңда цифрлық технологиялар, жасанды интеллект және дербес деректерді өңдеу қоғамның барлық саласына терең еніп, экономикалық, әлеуметтік және құқықтық қатынастардың дамуында шешуші рөл атқарады. Қазақстандағы құқықтық реттеу жүйесі бұл жаңа технологиялық құралдарды тиімді қолдануға, азаматтардың құқықтарын қорғауға және инвестициялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге бағытталған. Зерттеу барысында анықталғандай, жасанды интеллект жүйелері адам өміріне тікелей әсер ететін шешімдер қабылдайды. Бұл саланың құқықтық реттелуі алгоритмдік әділдікті, шешім қабылдау процесінің айқындылығын және жауапкершілікті қамтамасыз етуі тиіс. Сонымен қатар, дербес деректерді қорғау – жеке тұлғаның құқығы мен деректердің қауіпсіздігін қамтамасыз ететін негізгі құрал болып табылады. Зерттеу нысанының аясында Қазақстанның заңнамалық базасы: «Дербес деректер туралы», «Электрондық құжат айналымы туралы» заңдар мен халықаралық

тәжірибе (GDPR, CCPA, ISO стандарттары) салыстырмалы түрде қарастырылды. [7,15-206] Бұл құқықтық құралдардың үйлесімділігі және халықаралық стандарттарға сәйкестігі цифрлық технологияларды қауіпсіз және тиімді қолдануға мүмкіндік береді. Қорытындысында айта кетерлік жайт, жасанды интеллект пен дербес деректерді құқықтық реттеуде тек заңнамалық актілерді жетілдіру жеткіліксіз. Сонымен қатар: Технологиялық аудит пен тәуекелдерді бағалау жүйесін енгізу қажет. Бұл жасанды интеллекттің шешімдерінің әділдігін және алгоритмдік дискриминацияның алдын алады. Халықаралық тәжірибені интеграциялау маңызды, өйткені цифрлық платформалар трансшекаралық сипатқа ие, және деректердің халықаралық ағыны құқықтық үйлесімділікті талап етеді. Этикалық нормалар мен қоғамдық бақылау енгізу керек, себебі алгоритмдік шешімдер кейде жеке тұлғаның құқықтарына немесе әлеуметтік теңдікке әсер етуі мүмкін. Цифрлық қауіпсіздік және киберқауіпсіздік стандарттарын жаңарту қажет, себебі дербес деректерге және алгоритмдерге жасалатын кибершабуылдар жаңа құқықтық жауапкершілік мәселелерін туғызады. Сондай-ақ, Қазақстандағы құқықтық реттеу жүйесін жетілдіру арқылы жасанды интеллект пен дербес деректерді қорғау тиімділігін арттыруға болады. Бұл зерттеу нысанының маңызды нәтижесі – құқықтық реттеу тек нормативтік-құқықтық актілерден тұрмай, технологиялық, этикалық және әлеуметтік аспектілерді де қамтуы тиіс екенін көрсету. Осылайша, цифрлық технологиялардың құқықтық реттелуі – бұл көпқырлы, заманауи және стратегиялық маңызды сала. Қазақстанда жасанды интеллект пен дербес деректерді қорғау саласында құқықтық реформаларды жүргізу экономикалық тиімділікті арттырып, халықаралық стандарттарға сәйкестікті қамтамасыз етеді, азаматтардың жеке құқықтарын қорғайды және инновациялық дамуды қолдайды.

### *Әдебиеттер тізімі*

1. *Қазақстан Республикасының «Дербес деректер туралы» Заңы, 2013 жыл.*
2. *Қазақстан Республикасының «Электрондық құжат айналымы туралы» Заңы, 2003 жыл.*
3. *European Union. General Data Protection Regulation (GDPR), 2018.*
4. *California Consumer Privacy Act (CCPA), 2018.*
5. *ISO/IEC 27001:2013 – Information Security Management.*
6. *European Commission. Ethics Guidelines for Trustworthy AI, 2019.*
7. *Floridi, L. The Ethics of Artificial Intelligence.*

**MPNТИ 10.87.68**

<https://doi.org/10.51889/1728-550X.2026.84.1.003>

*Хусаинов О.Б.,<sup>1</sup> Пак Хё Хьюн<sup>1</sup>*

*<sup>1</sup>к.ю.н., доцент кафедрасы международноного права институты Сорбонна-Казахстан»  
КазНПУ им. Абая*

*<sup>1</sup>Магистрант 1 курсы, кафедрасы международноного права, Институт Сорбонна-Казахстан  
при КазНПУ им. Абая*

**МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ, ФОРМЫ И ЗНАЧЕНИЕ  
СОТРУДНИЧЕСТВА ГОСУДАРСТВ В СФЕРЕ ОБРАЗОВАНИЯ: НА ПРИМЕРЕ  
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН И РЕСПУБЛИКИ КОРЕЯ**

*Аннотация*

В статье проводится сравнительно-правовой анализ механизмов международно-правового регулирования сотрудничества государств в сфере образования на примере Республики Казахстан и Республики Корея. В условиях глобализации международное образовательное взаимодействие становится важным фактором развития человеческого капитала и повышения конкурентоспособности национальных образовательных систем.

Исследование направлено на выявление особенностей правового регулирования международного образовательного сотрудничества и механизмов имплементации международных норм в национальные образовательные системы двух государств. В работе рассматриваются международно-правовые основы образовательного взаимодействия, включая универсальные нормы международного права, документы международных организаций и соглашения, регулирующие академическую мобильность и признание образовательных квалификаций.

Особое внимание уделяется анализу национального законодательства и институциональных моделей управления образовательной системой. Сравнительный анализ показывает, что для Казахстана характерна более централизованная модель государственного регулирования, тогда как в Корее применяется децентрализованный подход, основанный на высокой автономии университетов.

Несмотря на институциональные различия, обе страны активно развивают академическую мобильность и международное сотрудничество в сфере высшего образования. Полученные результаты могут быть использованы для совершенствования национального законодательства и развития международного образовательного партнёрства.

**Ключевые слова:** международное образовательное сотрудничество; международное право образования; интернационализация высшего образования; академическая мобильность; признание образовательных квалификаций; образовательное законодательство; Республика Казахстан; Республика Корея; образовательная политика; международные образовательные стандарты.

*Хусаинов О.Б.,<sup>1</sup> Пак Хё Хьюн<sup>1</sup>*

*<sup>1</sup>құқық ғылымның доценті, оқытушы, Сорбонна-Қазақстан институты, Абай атындағы ҚазҰПУ*

*<sup>1</sup>курс магистратура білім алушысы, Сорбонна-Қазақстан институты, Абай атындағы ҚазҰПУ*

## **ХАЛЫҚАРАЛЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ НЕГІЗДЕР, МЕМЛЕКЕТТЕРДІҢ БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНДАҒЫ ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫНЫҢ НЫСАНДАРЫ МЕН МАҢЫЗЫ: ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МЕН КОРЕЯ РЕСПУБЛИКАСЫ МЫСАЛЫНДА**

*Аңдатпа*

Мақалада Қазақстан Республикасы мен Корея Республикасы мысалында білім беру саласындағы мемлекеттердің ынтымақтастығын халықаралық-құқықтық реттеу тетіктеріне салыстырмалы-құқықтық талдау жүргізіледі. Жаһандану жағдайында халықаралық білім беру өзара іс-қимылы адами капиталды дамыту мен ұлттық білім беру жүйелерінің бәсекеге қабілеттілігін арттырудың маңызды факторы болып табылады.

Зерттеу халықаралық білім беру ынтымақтастығын құқықтық реттеудің ерекшеліктерін және халықаралық құқық нормаларын екі мемлекеттің ұлттық білім беру жүйелеріне имплементациялау тетіктерін анықтауға бағытталған. Жұмыста білім беру саласындағы халықаралық өзара іс-қимылдың құқықтық негіздері қарастырылады, соның ішінде халықаралық құқықтың әмбебап нормалары, халықаралық ұйымдардың құжаттары, сондай-ақ

академиялық ұтқырлық пен білім беру біліктіліктерін өзара тануды реттейтін келісімдер талданады.

Зерттеуде ұлттық заңнамалар мен білім беру жүйесін басқарудың институционалдық модельдерін талдауға ерекше назар аударылады. Салыстырмалы талдау нәтижесінде Қазақстанда мемлекеттік реттеудің неғұрлым орталықтандырылған моделі қалыптасқаны, ал Кореяда университеттердің жоғары автономиясына негізделген орталықтандырылмаған модель қолданылатыны анықталды.

Институционалдық айырмашылықтарға қарамастан, екі мемлекет те академиялық ұтқырлықты дамытуға және жоғары білім беру саласындағы халықаралық ынтымақтастықты кеңейтуге ұмтылуда. Зерттеу нәтижелері ұлттық заңнаманы жетілдіру және халықаралық білім беру әріптестігін дамыту тетіктерін қалыптастыру барысында қолданылуы мүмкін.

**Кілт сөздер:** халықаралық білім беру ынтымақтастығы; халықаралық білім беру құқығы; жоғары білімді интернационалдандыру; академиялық мобильділік; білім беру біліктілігін тану; білім беру заңнамасы; Қазақстан Республикасы; Корея Республикасы; білім беру саясаты; халықаралық білім беру стандарттары.

*Khussainov O.B.,<sup>1</sup> Park Hye Hyun<sup>1</sup>*

*<sup>1</sup>Candidate of Law, Associate Professor of the Department of International Law at the Sorbonne Institute-Kazakhstan" KazNPU named after Abaya*

*<sup>1</sup>1st year Master's student, Department of International Law, Sorbonne Institute-Kazakhstan at KazNPU. Abaya*

## **INTERNATIONAL LEGAL FRAMEWORK, FORMS AND SIGNIFICANCE OF COOPERATION BETWEEN STATES IN THE FIELD OF EDUCATION: THE EXAMPLE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN AND THE REPUBLIC OF KOREA**

### *Abstract*

The article provides a comparative legal analysis of the mechanisms of international legal regulation of cooperation between states in the field of education using the example of the Republic of Kazakhstan and the Republic of Korea. In the context of globalization, international educational cooperation is becoming an important factor in the development of human capital and increasing the competitiveness of national educational systems.

The research is aimed at identifying the features of the legal regulation of international educational cooperation and the mechanisms for the implementation of international standards in the national educational systems of the two states. The paper examines the international legal foundations of educational interaction, including universal norms of international law, documents of international organizations and agreements regulating academic mobility and recognition of educational qualifications.

Special attention is paid to the analysis of national legislation and institutional models of educational system management. A comparative analysis shows that Kazakhstan is characterized by a more centralized model of government regulation, while Korea uses a decentralized approach based on high university autonomy.

Despite the institutional differences, both countries are actively developing academic mobility and international cooperation in the field of higher education. The results obtained can be used to improve national legislation and develop international educational partnerships.

**Keywords:** international educational cooperation; international law of education; internationalization of higher education; academic mobility; recognition of educational qualifications; educational legislation; Republic of Kazakhstan

**Введение**

В условиях формирования глобального общества знаний международное сотрудничество в сфере образования приобретает стратегическое значение для социально-экономического развития государств. Расширение трансграничного образовательного взаимодействия способствует распространению знаний, развитию научных исследований и формированию человеческого капитала, который становится важным фактором конкурентоспособности государств в мировой экономике. В этой связи образовательная политика всё больше ориентируется на интеграцию национальных систем образования в глобальное образовательное пространство.

Интернационализация образования усиливается в условиях перехода мировой экономики к модели, основанной на знаниях и инновациях. Рост академической мобильности студентов и преподавателей, развитие совместных образовательных программ и внедрение цифровых образовательных технологий формируют новые формы международного взаимодействия университетов и научных организаций. Эти процессы также связаны с реализацией целей устойчивого развития, в частности Цели устойчивого развития №4, направленной на обеспечение инклюзивного и качественного образования [1].

Современная система международного образовательного сотрудничества формируется под влиянием многоуровневого правового регулирования, включающего международные договоры, документы международных организаций и национальное законодательство государств. Важную роль в формировании глобальной образовательной повестки играет UNESCO, разрабатывающая концептуальные и нормативные документы, направленные на развитие международного сотрудничества и повышение качества образования [2].

Актуальность исследования обусловлена необходимостью сравнительно-правового анализа моделей международного образовательного сотрудничества, реализуемых в Республике Казахстан и Республике Корея. Целью работы является анализ международно-правовых основ, организационных форм и особенностей сотрудничества государств в сфере образования на примере этих стран, а также выявление специфики их правовых моделей в контексте интернационализации высшего образования и развития академической мобильности.

### **Основная часть**

#### **Международно-правовые основы сотрудничества государств в сфере образования**

В современном мире развитие образования во многом зависит от эффективности международного взаимодействия государств. Глобализация, рост академической мобильности и формирование экономики знаний требуют создания устойчивой международно-правовой базы, регулирующей сотрудничество в образовательной сфере. Международное право формирует универсальные принципы, направленные на обеспечение равного доступа к образованию, развитие академических обменов и взаимное признание образовательных квалификаций.

Основы международного сотрудничества закреплены в ключевых международных документах, прежде всего в Устав Организации Объединённых Наций [3] и Всеобщая декларация прав человека [4]. Эти акты закрепляют право каждого человека на образование и подчеркивают необходимость международного сотрудничества государств в гуманитарной и образовательной сферах.

Важную роль в развитии международно-правового регулирования образования играет Глобальная конвенция о признании квалификаций, относящихся к высшему образованию, направленная на повышение прозрачности процедур признания иностранных дипломов и развитие академической мобильности.

Существенное значение имеют и программные документы международных организаций. В частности, Инчхонская декларация определяет глобальные приоритеты развития образования до 2030 года и связана с реализацией цели устойчивого развития №4 [5].

Международно-правовое регулирование образовательного сотрудничества формируется на основе международных договоров, рекомендаций международных организаций и различных образовательных программ сотрудничества. Особое место занимает Конвенция о борьбе с дискриминацией в области образования, принятая под эгидой UNESCO, которая закрепляет принципы равенства и недискриминации в доступе к образованию [2].

Таким образом, международное право выполняет важную системообразующую функцию в развитии образовательного сотрудничества государств, способствуя гармонизации образовательных систем и укреплению международных академических связей.

### **Международно-правовой механизм имплементации образовательных норм**

Реализация международно-правовых обязательств государств в сфере образования осуществляется посредством институционально-правового механизма, обеспечивающего включение норм международных договоров в национальное законодательство. Имплементация представляет собой не только формальное признание международных актов, но и процесс их адаптации в правовой системе государства с целью практического применения в образовательной сфере.

Данный механизм предполагает поэтапное внедрение международных норм — от их принятия на межгосударственном уровне до применения в деятельности образовательных учреждений. Важную роль при этом играют конституционные положения, определяющие соотношение международного и национального права, а также процедуры ратификации международных договоров.

Характер имплементации зависит от модели взаимодействия международного и национального права. В Республика Казахстан действует преимущественно монистическая модель, согласно которой ратифицированные международные договоры имеют приоритет над национальными законами и могут применяться непосредственно. Это способствует более быстрому включению международных образовательных стандартов в национальную правовую систему.

В Республика Корея используется смешанная модель, сочетающая элементы монизма и дуализма. Хотя ратифицированные договоры признаются частью национального права, их практическая реализация часто требует принятия дополнительных законодательных или административных актов.

Таким образом, механизм имплементации международных образовательных норм представляет собой многоуровневую систему правовых процедур, обеспечивающих переход от международных обязательств к их практическому применению и способствующих интеграции государств в глобальное образовательное пространство.

Далее, мы это покажем в таблице.

Таблица

№1

Механизм реализации международно-правовых норм в образовательной сфере

<b>Этап</b>	<b>Содержание</b>
Заключение международного договора	Формирование согласованных обязательств государств в образовательной сфере
Ратификация	Внутригосударственное одобрение и признание юридической обязательности договора
Имплементация	Инкорпорация или трансформация международных норм в систему национального законодательства
Практическая реализация	Применение норм через образовательные программы, признание дипломов, развитие академической мобильности

**Законодательство и система международного образовательного сотрудничества Республики Казахстан**

Правовое регулирование международного сотрудничества в сфере образования в Республика Казахстан основывается прежде всего на Законе «Об образовании», который определяет правовые механизмы участия образовательных организаций в международных академических и научных взаимодействиях [6].

Согласно статье 65 данного закона образовательные учреждения имеют право устанавливать прямые связи с зарубежными образовательными и научными организациями, заключать соглашения о сотрудничестве и участвовать в совместных образовательных программах [6]. Вместе с тем создание и деятельность международных образовательных организаций и их филиалов на территории Казахстана осуществляется в соответствии с национальным законодательством и требует лицензирования, при этом в случае противоречия приоритет имеют нормы ратифицированных международных договоров.

Важным элементом международного образовательного сотрудничества является академическая мобильность, которая в законодательстве определяется как временное обучение или научная деятельность студентов и преподавателей в зарубежных образовательных учреждениях с последующим взаимным признанием результатов обучения.

Особую роль в развитии международного образовательного взаимодействия играет государственная стипендиальная программа Болашак, направленная на подготовку специалистов через обучение граждан страны в ведущих зарубежных университетах.

Административное управление системой образования и международным сотрудничеством осуществляется через Министерство просвещения Республики Казахстан и Министерство науки и высшего образования Республики Казахстан, что отражает централизованный характер образовательной политики государства.

#### **Правовое регулирование и система международного образовательного сотрудничества Республики Корея**

Правовая основа международного сотрудничества в сфере образования в Республика Корея формируется на базе национального образовательного законодательства и государственной политики интернационализации образования. Ключевым нормативным актом является Закон об основах образования Республики Корея, статья 29 которого закрепляет развитие международного образовательного сотрудничества и расширение образовательных связей с зарубежными странами [7].

Важную роль в интеграции международных образовательных стандартов играет Корейская национальная комиссия по делам UNESCO, через которую страна участвует в реализации глобальных образовательных инициатив и адаптирует международные рекомендации к национальной системе образования [2].

Существенным шагом международно-правовой интеграции стало присоединение государства к Глобальной конвенции о признании квалификаций, относящихся к высшему образованию. Данный договор направлен на повышение прозрачности процедур признания иностранных дипломов и развитие академической мобильности.

Институциональная модель международного образовательного сотрудничества в Корею характеризуется значительной автономией университетов. Высшие учебные заведения самостоятельно устанавливают партнёрские связи с зарубежными университетами, заключают межуниверситетские соглашения и реализуют совместные образовательные программы, включая программы двойных дипломов.

Таким образом, система международного образовательного сотрудничества Республики Корея основывается на сочетании государственной поддержки и высокой автономии университетов, что способствует активной интеграции страны в глобальное образовательное пространство и повышению конкурентоспособности её высшего образования.

#### **Сравнительный анализ форм международного образовательного сотрудничества Казахстана и Республики Корея**

Международное образовательное сотрудничество между Республика Казахстан и Республика Корея развивается на основе принципов международного права и стратегического партнёрства в подготовке человеческого капитала. Основными формами взаимодействия являются академическая мобильность, цифровое образовательное сотрудничество, развитие профессионального образования и совместные научно-образовательные проекты.

Одним из ключевых направлений является академическая мобильность студентов и преподавателей. В Казахстане она реализуется через государственную программу Болашак, направленную на подготовку специалистов за рубежом. В Корее аналогичную роль выполняет Global Korea Scholarship (GKS), ориентированная на привлечение иностранных студентов и развитие международных академических связей [8].

Важное значение имеет развитие цифрового образования. В Корее координацию этой деятельности осуществляет Korea Education and Research Information Service, развивающая электронное обучение и образовательные платформы. В Казахстане цифровизация образования также поддерживается государственными программами модернизации образовательной системы.

Сравнительный анализ показывает различия в институциональной организации сотрудничества. В Казахстане образовательная политика характеризуется более централизованным государственным управлением, тогда как в Корее значительную роль в развитии международных образовательных связей играют университеты и их автономия.

Правовую основу двустороннего взаимодействия формируют межправительственные соглашения, включая соглашение о культурном и образовательном сотрудничестве 1995 года, а также механизмы взаимного признания дипломов и участие Казахстана в Болонском процессе.

Рост академической мобильности подтверждается статистикой иностранных студентов: в Казахстане обучается около 28 тысяч студентов, тогда как в Южной Корее их число превышает 200 тысяч. Это свидетельствует об усилении интеграции национальных образовательных систем в глобальное образовательное пространство и о растущем значении образования как инструмента международного сотрудничества и «мягкой силы» государств [9].

Таблица №2

**Сравнительный анализ образовательного сотрудничества**

<b>Критерий</b>	<b>Казахстан</b>	<b>Южная Корея</b>
Правовая основа	Закон об образовании Казахстана (2007 г.)	Рамочный закон об образовании и законы, касающиеся высшего образования.
Система управления образованием	централизованная система управления государством	Децентрализованная система, основанная на автономии университетов.
Международные организации по сотрудничеству в сфере образования	Центрами этой инициативы являются Министерство образования и Министерство науки и высшего образования.	Министерство образования + Университет + Научно-исследовательский институт
Система признания квалификаций	Государственно-ориентированная интегрированная система распознавания	Децентрализованная система аккредитации, ориентированная на университеты и учреждения.

Критерий	Казахстан	Южная Корея
Формы международного сотрудничества	Межгосударственные соглашения в сфере образования и государственные программы	Межуниверситетское сотрудничество, совместные исследования и программы обмена.
Отражая международные нормы	Интеграция конвенций ЮНЕСКО и международных стандартов образования в национальную политику.	Применение международных соглашений и глобальных стандартов образования к университетам
Стратегия интернационализации образования	Государственная политика интернационализации	Расширение глобальной сети, ориентированной на университеты.
Направление развития сотрудничества	Расширение международных образовательных программ и привлечение зарубежных университетов.	Расширение академических обменов и разработка совместных образовательных программ.

### Реальные примеры образовательного сотрудничества Казахстана и Республики Корея

Развитие двустороннего образовательного сотрудничества между Казахстаном и Республикой Корея осуществляется на основе межправительственных соглашений и межуниверситетских программ.

#### Основные направления сотрудничества:

1. Соглашение о культурном и образовательном сотрудничестве (1995)
2. Программы академической мобильности студентов
3. Совместные научные исследования
4. Сотрудничество технических университетов
5. Корейские образовательные программы в Казахстане

Особую роль играет развитие программ в области инженерного и IT-образования [10].

#### Взаимное признание дипломов и квалификаций

Одним из ключевых направлений международного образовательного сотрудничества является признание дипломов.

#### Академическая мобильность и статистика иностранных студентов

Развитие академической мобильности является ключевым показателем международной интеграции образовательных систем [10].

Таблица №3

#### Иностранные студенты (примерные данные 2023)

Показатель	Казахстан	Республика Корея
Иностранные студенты	~28 000	~205 000
Основные регионы	СНГ, Азия	Азия
Рост за 5 лет	Высокий	Очень высокий

Рост академической мобильности свидетельствует об усилении международного образовательного сотрудничества.

#### Заключение

Проведённое исследование показывает, что Республика Казахстан и Республика Корея формируют правовые и институциональные механизмы интеграции международных образовательных стандартов и укрепления конкурентоспособности национальных образовательных систем. В обеих странах принципы справедливости, прозрачности и недискриминации, закреплённые в международных документах UNESCO, постепенно внедряются в национальные правовые системы.

При этом модели реализации данных принципов различаются. В Казахстане международное образовательное сотрудничество развивается в рамках более централизованной государственной системы управления, тогда как в Корее действует децентрализованная модель, основанная на высокой автономии университетов и их активной роли в развитии международных программ.

Несмотря на институциональные различия, обе страны активно развивают академическую мобильность, совместные образовательные проекты и процессы интернационализации высшего образования. Для дальнейшего приближения к глобальным стандартам важным направлением остаётся совершенствование национального законодательства и укрепление механизмов признания образовательных квалификаций.

Перспективными направлениями сотрудничества между Казахстаном и Республикой Корея являются гармонизация образовательных стандартов, развитие программ двойных дипломов, расширение академической мобильности и укрепление системы взаимного признания дипломов, что будет способствовать углублению международного образовательного сотрудничества.

#### **Список использованных источников**

1. Закон Республики Казахстан «Об образовании» от 27 июля 2007 года № 319-III (ст. 1, 5, 8, 17, 26, 65).
2. Глобальная конвенция ЮНЕСКО о признании квалификаций в высшем образовании в области высшего образования, принятая UNESCO (Республика Корея, Договор № 2612, вступила в силу 14 июля 2025 г.).
3. Устав Организация Объединённых Наций и Всеобщая декларация прав человека (положения о праве на образование и международном сотрудничестве).
4. Всеобщая декларация прав человека. Декларация, принята резолюцией 217 А (III) Генеральной Ассамблеи ООН от 10 декабря 1948 года. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/O4800000001>
5. Инчхонская декларация и Цель устойчивого развития SDG-4 (обеспечение инклюзивного и качественного образования).
6. Закон Республики Казахстан от 27 июля 2007 года № 319-III. "Об образовании" [https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319\\_](https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319_)
7. Закон Республики Корея «Об основных принципах образования» (статья 29 — развитие международного сотрудничества в сфере образования).
8. Стратегический доклад Министерства образования Республики Корея и Национальной комиссии Комиссия Республики Корея по делам ЮНЕСКО по интернационализации образования.
9. Р. Е. Кудайбергенова. Сотрудничество Республики Казахстан и республики Корея в области образования и науки. Научное исследование по сравнительному анализу образовательного законодательства Казахстана и Республики Корея <https://dokumen.pub/9786010406117.html>
10. Программа между Министерством образования и науки Республики Казахстан и Министерством образования и развития человеческих ресурсов Республики Корея о

сотрудничестве в области образования Постановление Правительства Республики Казахстан от 29 ноября 2003 года № 1203. [https://prg.kz/document/?doc\\_id=1045286](https://prg.kz/document/?doc_id=1045286)

МРНТИ 10.87.68

<https://doi.org/10.51889/1728-550X.2026.84.1.004>

*Хусаинов О.Б.<sup>1</sup>, Джанибеков А.Т.<sup>1</sup>*

<sup>1</sup> доцент кафедры Международного права, преподаватель, института Сорбонна-Казахстан, КазНПУ им. Абая, к.ю.н.

<sup>1</sup> магистрант 2 курса, института Сорбонна-Казахстан, КазНПУ им. Абая

## ПРАВОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ТЕРРОРИЗМУ В СИСТЕМЕ РЕГИОНАЛЬНЫХ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ

### *Аннотация*

В настоящей статье рассматриваются правовые механизмы противодействия терроризму в системе региональных международных организаций. Проанализированы нормативно-правовые акты и институциональные основы деятельности таких организаций, как Совет Европы, Шанхайская организация сотрудничества, Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе и другие, в сфере борьбы с террористической деятельностью. Особое внимание уделено вопросам координации усилий государств-участников, унификации правовых подходов, а также разработке и реализации совместных мер по предупреждению и пресечению терроризма. Рассматриваются особенности регионального сотрудничества, включая обмен информацией, проведение совместных операций и гармонизацию национального законодательства. Обозначены актуальные проблемы и вызовы, связанные с различиями правовых систем государств, уровнем их взаимодействия и эффективностью реализации принятых решений. В заключение определены основные направления совершенствования правовых механизмов противодействия терроризму в рамках региональных международных организаций.

**Ключевые слова:** терроризм, международное право, региональные международные организации, противодействие терроризму, международное сотрудничество, правовые механизмы, ШОС, ОБСЕ, Совет Европы, безопасность, межгосударственное взаимодействие.

*О.Б. Хусаинов<sup>1</sup>, А.Т. Джанибеков<sup>1</sup>*

<sup>1</sup> Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің Сорбонна-Қазақстан институтының халықаралық құқық кафедрасының доценті, заң ғылымдарының кандидаты

<sup>1</sup> 2 курс магистратура білім алушысы, Сорбонна-Қазақстан институты, Абай атындағы ҚазҰПУ

## АЙМАҚТЫҚ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҰЙЫМДАР ЖҮЙЕСІНДЕГІ ТЕРРОРИЗМГЕ ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛДЫҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ ТЕТІКТЕРІ

### *Аңдатпа*

Осы мақалада өңірлік халықаралық ұйымдар жүйесіндегі терроризмге қарсы іс-қимылдың құқықтық тетіктері қарастырылады. Террористік қызметке қарсы күрес саласындағы Еуропа Кеңесі, Шанхай ынтымақтастық ұйымы, Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық ұйымы және басқа да ұйымдардың нормативтік-құқықтық актілері мен институционалдық негіздері талданады. Мемлекеттер арасындағы күш-жігерді үйлестіру,

құқықтық тәсілдерді біріздендіру, сондай-ақ терроризмнің алдын алу және жолын кесу бойынша бірлескен шараларды әзірлеу мен іске асыру мәселелеріне ерекше назар аударылады. Ақпарат алмасу, бірлескен операцияларды жүргізу және ұлттық заңнаманы үйлестіруді қамтитын өңірлік ынтымақтастықтың ерекшеліктері қарастырылады. Мемлекеттердің құқықтық жүйелеріндегі айырмашылықтармен, олардың өзара іс-қимыл деңгейімен және қабылданған шешімдерді іске асыру тиімділігімен байланысты өзекті мәселелер мен сын-қатерлер айқындалады. Қорытындыда өңірлік халықаралық ұйымдар шеңберінде терроризмге қарсы іс-қимылдың құқықтық тетіктерін жетілдірудің негізгі бағыттары анықталады.

**Түйінді сөздер:** терроризм, халықаралық құқық, өңірлік халықаралық ұйымдар, терроризмге қарсы іс-қимыл, халықаралық ынтымақтастық, құқықтық тетіктер, ШЫҰ, ЕҚЫҰ, Еуропа Кеңесі, қауіпсіздік, мемлекетаралық өзара іс-қимыл.

*Khussainov O.B.<sup>1</sup>, Dzhanibekov A.T.<sup>1</sup>*

*<sup>1</sup>Associate Professor of the Department of International Law, Lecturer, Sorbonne-Kazakhstan Institute, Abai Kazakh National Pedagogical University, PhD in Law*

*<sup>1</sup>2st-year Master's student, Sorbonne-Kazakhstan Institute, Abai Kazakh National Pedagogical University*

## **LEGAL MECHANISMS FOR COUNTERING TERRORISM WITHIN THE SYSTEM OF REGIONAL INTERNATIONAL ORGANIZATIONS**

### *Annotation*

This article examines legal mechanisms for countering terrorism within the system of regional international organizations. It analyzes the regulatory frameworks and institutional foundations of such organizations as the Council of Europe, the Shanghai Cooperation Organization, the Organization for Security and Co-operation in Europe, and others in the field of combating terrorist activities. Particular attention is paid to the coordination of efforts among member states, the unification of legal approaches, and the development and implementation of joint measures aimed at preventing and suppressing terrorism. The study also explores the specific features of regional cooperation, including information exchange, joint operations, and the harmonization of national legislation. Current challenges related to differences in legal systems, the level of interstate interaction, and the effectiveness of implementation of adopted decisions are identified. The conclusion outlines the main directions for improving legal mechanisms for countering terrorism within regional international organizations.

**Keywords:** terrorism, international law, regional international organizations, counter-terrorism, international cooperation, legal mechanisms, SCO, OSCE, Council of Europe, security, interstate interaction.

### **Введение**

Современный терроризм продолжает оставаться одной из наиболее серьёзных угроз международной и национальной безопасности, оказывая существенное влияние на политическую стабильность государств и устойчивость международных отношений. В условиях глобализации и активного развития транснациональных связей террористическая деятельность приобретает всё более сложные формы, что требует комплексного подхода к её предотвращению и пресечению. В этой связи особую значимость приобретают правовые механизмы противодействия терроризму, формируемые в рамках региональных международных организаций.

Закон Республики Казахстан, дает исчерпывающе понятие терроризма, как идеология насилия и практика воздействия на принятие решения государственными

органами, органами местного самоуправления или международными организациями путем совершения либо угрозы совершения насильственных и (или) иных преступных действий, связанных с устрашением населения и направленных на причинение ущерба личности, обществу и государству[1].

### **Основная часть**

В нашем исследовании, мы рассмотрим вопросы правовых механизмов противодействия терроризму в системе региональных международных организаций.

Региональный уровень международного сотрудничества является важным элементом глобальной системы безопасности, поскольку он позволяет учитывать специфику конкретных регионов и вырабатывать более адаптированные правовые решения. Такие механизмы включают в себя международные договоры, институциональные структуры, а также процедуры взаимодействия между государствами, направленные на обеспечение координации усилий в борьбе с терроризмом.

Важную роль в развитии правовых механизмов противодействия терроризму играет деятельность Совета Европы, в рамках которого разработан ряд международных правовых актов, направленных на предупреждение террористической деятельности. Особое значение имеет закрепление стандартов, обеспечивающих баланс между эффективностью антитеррористических мер и соблюдением прав человека [2]. Это позволяет минимизировать риски злоупотреблений со стороны государственных органов при реализации мер безопасности.

Существенный вклад в формирование региональной системы противодействия терроризму вносит Шанхайская организация сотрудничества. В рамках данной организации особое внимание уделяется координации усилий государств-участников в борьбе с терроризмом, экстремизмом и сепаратизмом. Создание Региональной антитеррористической структуры обеспечивает эффективный обмен информацией, а также способствует проведению совместных операций и учений. Важным направлением деятельности ШОС является гармонизация национального законодательства государств-членов, что позволяет формировать единые подходы к квалификации террористических преступлений и мерам ответственности за их совершение [3].

Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе реализует комплексный подход к противодействию терроризму, включающий не только правоохранные меры, но и превентивные инструменты, направленные на предупреждение радикализации. Особое внимание уделяется укреплению потенциала государств, развитию международного сотрудничества и обмену лучшими практиками. При этом значительное место отводится вопросам защиты прав и свобод человека, что является важным элементом устойчивой системы безопасности [2].

Республика Казахстан, являясь активным участником международного и регионального сотрудничества в сфере противодействия терроризму, последовательно совершенствует национальное законодательство в данной области. основополагающим нормативным актом является Закон Республики Казахстан «О противодействии терроризму», который определяет правовые и организационные основы борьбы с терроризмом, полномочия государственных органов, а также меры по предупреждению террористической деятельности. В рамках данного закона особое внимание уделяется вопросам профилактики, выявления и пресечения террористических угроз [1+].

Кроме того, нормы уголовного законодательства Республики Казахстан предусматривают ответственность за совершение террористических преступлений, включая участие в террористической деятельности, финансирование терроризма, а также пропаганду и оправдание терроризма [4]. Это свидетельствует о стремлении государства обеспечить комплексный подход к борьбе с данной угрозой, охватывающий как карательные, так и превентивные меры.

Важным направлением государственной политики Казахстана является участие в деятельности региональных международных организаций, таких как ШОС и ОБСЕ, что позволяет укреплять международное сотрудничество и обмен опытом в сфере противодействия терроризму. Взаимодействие в рамках данных организаций способствует повышению эффективности национальных механизмов безопасности, а также обеспечивает интеграцию Казахстана в глобальную систему противодействия террористическим угрозам.

Сотрудничество государств в рамках региональных международных организаций проявляется в различных формах, включая обмен оперативной информацией, проведение совместных антитеррористических мероприятий и разработку единых правовых стандартов. Особое значение имеет согласование подходов к квалификации террористических преступлений и гармонизация законодательства, что позволяет устранить правовые пробелы и повысить эффективность преследования преступников.

Несмотря на значительный прогресс, правовые механизмы противодействия терроризму сталкиваются с рядом проблем, связанных с различиями в правовых системах государств, уровнем их экономического развития и политическими интересами. Это может затруднять реализацию совместных решений и снижать эффективность взаимодействия. Дополнительные сложности обусловлены необходимостью соблюдения прав человека, что требует поиска баланса между обеспечением безопасности и защитой основных свобод.

В Резолюции Совета Безопасности ООН №2354 «О противодействии террористическим нарративам и пропаганде» от 2017 года, в основных положениях и структура стратегии, наряду с другими мы все же выделим два, по нашему мнению ключевых направления:

1. Устранение условий, способствующих распространению терроризма: борьба с нищетой, неграмотностью, конфликтами, нарушением прав человека и дискриминацией.
2. Предотвращение и борьба с терроризмом: предотвращение доступа террористов к оружию (включая ОМУ), блокирование финансирования, защита объектов инфраструктуры и использование интернета в контртеррористических целях [2].

В этой связи, стоит отметить и ряд нормативно-правовых документов, которые в той или иной мере, дают правовую основу противодействия как самому терроризму, так и его видов. К таким , можно отнести такие как:

1. Глобальная контртеррористическая стратегия Организации Объединённых Наций. Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН A/RES/60/288 от 2006 года [6].
2. Резолюция Совета Безопасности ООН №2396 «О противодействии угрозам, связанным с иностранными террористами-боевиками» от 2017 года [7].
3. Будапештская конвенция о киберпреступности, Конвенция Совета Европы о преступности в сфере компьютерной информации, 2001 года [8].
4. Контртеррористическая программа Интерпола (INTERPOL Counter-Terrorism Programme). Официальные материалы 2022-2025 годов [9].
5. Документы и руководства по предупреждению радикализации и использованию Интернета в террористических целях. Вена, февраль 2014 г. [10].
6. Международный союз электросвязи (ITU). Global Cybersecurity Agenda и инициативы по укреплению доверия и безопасности в киберпространстве 2020 года и ряд других [11].

Подводя итоги следует отметить, что современные вызовы, включая использование террористическими организациями новых технологий, усиление трансграничных угроз и рост радикализации, требуют дальнейшего совершенствования правовых механизмов. В этой связи возрастает значение превентивных мер, направленных на устранение причин

терроризма, а также развитие международного сотрудничества в сфере обмена информацией и координации действий.

**Заключение.** Перспективы развития правовых механизмов противодействия терроризму в системе региональных международных организаций связаны с углублением интеграционных процессов, совершенствованием нормативной базы и усилением институционального взаимодействия. Особое внимание должно уделяться внедрению современных технологий, позволяющих эффективно выявлять и предотвращать террористические угрозы на ранних стадиях.

Таким образом, региональные международные организации играют ключевую роль в формировании эффективной системы противодействия терроризму. Их деятельность способствует укреплению международной безопасности, развитию сотрудничества между государствами и выработке комплексных подходов к борьбе с террористической угрозой. В условиях сохраняющихся вызовов дальнейшее совершенствование правовых механизмов остаётся приоритетной задачей как для отдельных государств, так и для международного сообщества в целом.

### **Список использованной литературы:**

1. Закон Республики Казахстан «О противодействии терроризму» от 13 июля 1999 года (с изменениями и дополнениями) [https://prg.kz/Document/?doc\\_id=1013957](https://prg.kz/Document/?doc_id=1013957)
2. Конвенция Совета Европы о предупреждении терроризма. Варшава, 2005 год. [https://www.refworld.org/themes/custom/unhcr\\_rw/pdf/js/viewer.html?file=https%3A%2F%2Fwww.refworld.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Flegacy-pdf%2Fru%2F2005-5%2F53edba974.pdf](https://www.refworld.org/themes/custom/unhcr_rw/pdf/js/viewer.html?file=https%3A%2F%2Fwww.refworld.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Flegacy-pdf%2Fru%2F2005-5%2F53edba974.pdf)
3. Шанхайская конвенция о борьбе с терроризмом, сепаратизмом и экстремизмом 2001 года. [https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z020000316\\_](https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z020000316_)
4. Уголовный кодекс Республики Казахстан. Кодекс Республики Казахстан от 3 июля 2014 года № 226-V ЗРК. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K1400000226>
5. Резолюция Совета Безопасности ООН №2354 «О противодействии террористическим нарративам и пропаганде» от 2017 года. [https://docs.un.org/ru/s/res/2354\(2017\)](https://docs.un.org/ru/s/res/2354(2017))
6. Глобальная контртеррористическая стратегия Организации Объединённых Наций. Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН A/RES/60/288 от 2006 года. <https://docs.un.org/ru/a/res/60/288>
7. Резолюция Совета Безопасности ООН №2396 «О противодействии угрозам, связанным с иностранными террористами-боевиками» от 2017 года. [https://docs.un.org/ru/s/res/2354\(2017\)](https://docs.un.org/ru/s/res/2354(2017))
8. Будапештская конвенция о киберпреступности, Конвенция Совета Европы о преступности в сфере компьютерной информации, 2001 года. <https://rm.coe.int/1680081580>
9. Контртеррористическая программа Интерпола (INTERPOL Counter-Terrorism Programme). Официальные материалы 2022-2025 годов. [https://www.un.org/counterterrorism/sites/default/files/ctitf\\_guide\\_security\\_infrastructure\\_rus\\_web.pdf](https://www.un.org/counterterrorism/sites/default/files/ctitf_guide_security_infrastructure_rus_web.pdf)
10. Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе (ОБСЕ). Документы и руководства по предупреждению радикализации и использованию Интернета в террористических целях. Вена, февраль 2014 г. <https://www.osce.org/sites/default/files/f/documents/3/e/116413.pdf>
11. Международный союз электросвязи (ITU). Global Cybersecurity Agenda и инициативы по укреплению доверия и безопасности в киберпространстве 2020 года. [https://www.itu.int/en/ITU-D/Cybersecurity/Documents/GCIv5/GCIv5\\_R.pdf](https://www.itu.int/en/ITU-D/Cybersecurity/Documents/GCIv5/GCIv5_R.pdf)

*Raushanbek T.<sup>1</sup>, Baktiyar A.<sup>1</sup>*

*<sup>1</sup>Department of International Law, Sorbonne-Kazakhstan Institute, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Republic of Kazakhstan*

## **TEACHING ENGLISH FOR INTERNATIONAL RELATIONS AND HUMAN RIGHTS IN THE AGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE: A LITERATURE REVIEW ON THE ROLE OF CHATGPT AND EMERGING PEDAGOGICAL TRENDS**

### *Abstract*

The field of English language instruction is changing quickly due to artificial intelligence (AI), especially in specialized areas like human rights (HR). This literature review examines the role of AI, with a focus on ChatGPT, in English for Specific Purposes (ESP) for IR and HR students. The study synthesizes recent research (2023–2025) on opportunities, challenges, and pedagogical implications of AI integration, highlighting its potential to enhance language proficiency, provide personalized feedback, and generate authentic professional materials. Ethical and practical concerns, including bias, accuracy, and overreliance, are discussed alongside strategies for responsible implementation. The review identifies key gaps in the literature, such as limited research on speaking and listening skills and long-term impacts on learner autonomy and professional competence. Findings suggest that ChatGPT, when used under structured guidance, can support effective and ethically informed ESP instruction in high-stakes global contexts.

**Key words:** Artificial Intelligence (AI), ChatGPT, English for Specific Purposes (ESP), International Relations (IR), Human Rights (HR), Language Education, Pedagogy, Ethical Issues

*Раушанбек Т.Ж.<sup>1</sup>, Бақтияр А.Н.<sup>1</sup>*

*<sup>1</sup>Абай атындағы ҚазҰПУ-дың Сорбонна-Қазақстан Институтының «Халықаралық құқық» кафедрасы, Алматы, Қазақстан Республикасы*

## **ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР МЕН АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫ САЛАСЫНДА АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ДӘУІРІНДЕ: CHATGPT РӨЛІ МЕН ЖАҢА ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҮРДІСТЕРГЕ АРНАЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕРГЕ ШОЛУ**

### *Аңдатпа*

Жасанды интеллект (ЖИ) дәуірінде ағылшын тілін оқыту саласы, әсіресе Халықаралық қатынастар (IR) мен Адам құқықтары (HR) сияқты мамандандырылған бағыттарда, қарқынды түрде өзгеруде. Бұл әдеби шолу IR және HR студенттеріне арналған кәсіби мақсаттағы ағылшын тілін (ESP) оқытуда ЖИ-дің, әсіресе ChatGPT-дің рөлін қарастырады. Зерттеу 2023–2025 жылдардағы еңбектерді талдай отырып, ЖИ-ді білім беру процесіне енгізудің мүмкіндіктерін, қиындықтарын және педагогикалық қырларын жинақтайды. ЖИ-дің тілдік құзыреттілікті арттыру, жекелендірілген кері байланыс ұсыну және кәсіби тұрғыдан шынайы материалдар генерациялау мүмкіндіктері атап өтіледі. Сонымен қатар, бейтараптықтың бұзылуы, дәлдік және шамадан тыс тәуелділік сияқты этикалық және практикалық мәселелер мен оларды жауапты пайдалану стратегиялары талқыланады. Шолу ауызша және тыңдау дағдылары бойынша зерттеулердің аздығы мен оқушылардың автономиясына және кәсіби құзыреттілігіне ұзақ мерзімді әсеріне қатысты

әдебиеттегі негізгі олқылықтарды анықтайды. Қорытындылай келе, құрылымдалған нұсқаулықпен қолданылған жағдайда, ChatGPT жаһандық маңызы жоғары салаларда ESP оқытуды тиімді және этикалық тұрғыдан қолдауға қабілетті екендігі анықталды.

**Кілт сөздер:** Жасанды интеллект (ЖИ), ChatGPT, Кәсіби мақсаттағы ағылшын тілі (ESP), Халықаралық қатынастар (IR), Адам құқықтары (HR), Тілдік білім беру, Педагогика, Этика мәселелері

*Раушанбек Т.Ж.<sup>1</sup>, Бақтыяр А.Н.<sup>1</sup>*

*<sup>1</sup>«Международного права» Института Сорбонна-Казахстан КазНПУ им. Абая, Алматы, Республика Казахстан*

## **ПРЕПОДАВАНИЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА ДЛЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ И ПРАВ ЧЕЛОВЕКА В ЭПОХУ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА: ОБЗОР ЛИТЕРАТУРЫ О РОЛИ СНАТGPT И НОВЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕНДЕНЦИЯХ**

### *Аннотация*

В эпоху искусственного интеллекта (ИИ) сфера обучения английскому языку быстро трансформируется, особенно в таких специализированных областях, как Международные отношения (IR) и Права человека (HR). Данный обзор литературы рассматривает роль ИИ, в частности ChatGPT, в профессионально-ориентированном английском (ESP) для студентов IR и HR. В работе обобщены исследования 2023–2025 годов, посвящённые возможностям, вызовам и педагогическим аспектам интеграции ИИ, с акцентом на его потенциал в повышении языковой компетенции, предоставлении персонализированной обратной связи и создании аутентичных профессиональных материалов. Также обсуждаются этические и практические вопросы, включая предвзятость, точность и чрезмерную зависимость, а также стратегии ответственного использования. Обзор выявляет ключевые пробелы в литературе, такие как недостаток исследований по развитию навыков говорения и аудирования, а также долгосрочное влияние ИИ на автономию учащихся и их профессиональную подготовку. Полученные данные свидетельствуют, что ChatGPT при структурированном и контролируемом использовании способен обеспечить эффективное и этически обоснованное обучение ESP в условиях глобальной ответственности.

**Ключевые слова:** Искусственный интеллект (ИИ), ChatGPT, Профессионально-ориентированный английский (ESP), Международные отношения (IR), Права человека (HR), Языковое образование, Педагогика, Этические вопросы

### **Introduction**

In the modern world, English has become a global lingua franca and a critical tool for academic, professional, and diplomatic success. Its use extends far beyond everyday communication, serving as the primary language in international relations, law, human rights discourse, and global policymaking. Consequently, teaching English today requires not only a focus on general language proficiency but also specialized instruction tailored to specific domains. For students of international relations and human rights, mastery of English is essential for accessing academic literature, participating in global discussions, drafting policy documents, and advocating for social justice.

At the same time, the rise of artificial intelligence, particularly large language models such as ChatGPT, is transforming the landscape of language education. These tools offer new opportunities for personalized learning, immediate feedback, and interactive engagement, while

also raising important pedagogical and ethical questions. In this context, English language teachers face the dual challenge of equipping students with domain-specific linguistic competencies and integrating emerging AI tools effectively into their teaching practices.

This article aims to review the current literature on teaching English for international relations and human rights in the age of AI, with a particular focus on the role of ChatGPT. It examines both the potential benefits and challenges of AI integration and identifies emerging pedagogical trends that can enhance specialized language instruction in global and ethical contexts. By synthesizing empirical studies and theoretical insights, this literature review seeks to provide guidance for educators and researchers navigating the intersection of English language teaching, domain-specific learning, and artificial intelligence.

### **English for International Relations and Human Rights Contexts**

English for International Relations (IR) and Human Rights (HR) is a highly specialized variant of English for Specific Purposes (ESP), where language instruction intersects with global governance, diplomacy, law, and ethics. In IR and HR contexts, learners must master not just general English, but also specialized terminology, formal registers, and culturally sensitive discourse used in diplomacy, policymaking, and legal advocacy. Recent research shows that integrating AI tools (like ChatGPT) into ESP classrooms can support this by offering immediate feedback, simulating professional roleplays, and generating authentic texts. For example, studies of ChatGPT's use in ESP report improvements in writing, vocabulary, and learner autonomy, while highlighting the need for teacher supervision to ensure accuracy and ethical use (Abisheva, 2025; Guo & Wang, 2024). Moreover, teachers increasingly view ChatGPT positively: in one study, they used it to design assignments and provide personalized feedback, though they emphasized the importance of training and clear ethical guidelines (Education & Information Technologies, 2025). Thus, in IR/HR ESP, ChatGPT can facilitate tasks such as drafting policy briefs, negotiating statements, or writing rights-based reports — but its use must be carefully managed to prevent bias, inaccuracy, or overreliance.

### **Artificial Intelligence, ChatGPT and English Language Education**

Artificial Intelligence (AI) is increasingly transforming English language education by providing innovative tools for personalized learning, automated feedback, and interactive practice. Among these tools, ChatGPT, a large language model developed by OpenAI, has gained significant attention due to its ability to generate coherent text, simulate conversation, and support writing and reading tasks. Recent studies show that ChatGPT can enhance learners' language skills by offering immediate feedback, suggesting vocabulary and grammar improvements, and providing writing prompts tailored to specific topics or proficiency levels (Abisheva, 2025; Enamorado, 2025).

In English for Specific Purposes (ESP), including fields like international relations and human rights, ChatGPT offers unique advantages. It can generate authentic materials such as policy drafts, reports, or negotiation scripts, enabling students to practice professional and domain-specific language. AI tools also allow for differentiated instruction: learners can work at their own pace, repeat tasks, or explore multiple stylistic options without waiting for teacher intervention (Guo & Wang, 2024+).

However, research highlights important challenges and limitations. ChatGPT may produce inaccurate or biased content, particularly in sensitive areas such as legal or human rights discourse, and its feedback may lack depth in evaluating argumentation or coherence (Raitskaya & Lambovska, 2024). Additionally, overreliance on AI can reduce learners' independent problem-solving and critical thinking skills if not carefully guided. To mitigate these risks, recent literature emphasizes integrating ChatGPT as a supplementary tool under teacher supervision, establishing ethical usage guidelines, and combining AI with interactive, task-based learning approaches (Avsheniuk et al., 2024).

Overall, AI and ChatGPT represent transformative resources in English language education, particularly for ESP contexts. When effectively integrated, they can enhance language proficiency, support professional skill development, and foster learner autonomy, while also requiring careful pedagogical oversight to ensure accuracy, ethical use, and critical engagement with generated content.

### **Convergence: AI/ChatGPT in ESP for International Relations and Human Rights**

The convergence of Artificial Intelligence (AI), particularly ChatGPT, with English for Specific Purposes (ESP) in the fields of International Relations (IR) and Human Rights (HR) represents a transformative trend in language education. Recent studies indicate that ChatGPT can serve as an interactive, adaptive tool for developing domain-specific English competencies, combining linguistic skill-building with content knowledge relevant to diplomacy, law, and rights advocacy (Abisheva, 2025; Enamorado, 2025).

In ESP for IR and HR, students must master formal registers, specialized terminology, and culturally sensitive discourse. ChatGPT supports these needs by generating authentic materials such as negotiation scripts, policy briefs, and human rights reports, allowing learners to engage in realistic tasks in a controlled environment (Guo & Wang, 2024). Moreover, AI facilitates individualized learning: students can practice drafting, revising, and analyzing professional texts at their own pace, while teachers monitor progress and provide targeted guidance.

However, the literature emphasizes challenges. AI-generated content may contain inaccuracies or cultural and ethical biases, which is particularly critical in sensitive domains like human rights and international diplomacy (Raitskaya & Lambovska, 2024). Therefore, scholars recommend integrating ChatGPT as a supportive tool under structured teacher supervision, combining AI use with critical analysis, peer feedback, and task-based learning. This convergence allows learners not only to improve language proficiency but also to develop analytical and ethical competencies essential for IR and HR professions.

In essence, the integration of ChatGPT into ESP courses for IR and HR offers a practical, innovative approach to bridging language education and professional skill development, while requiring careful oversight to ensure accuracy, ethical engagement, and learner autonomy.

### **Opportunities**

The integration of AI, particularly ChatGPT, in English for Specific Purposes (ESP) for International Relations (IR) and Human Rights (HR) offers multiple opportunities. AI can provide personalized learning experiences, immediate feedback, and access to authentic materials such as policy briefs, reports, and negotiation scripts (Abisheva, 2025; Guo & Wang, 2024). ChatGPT also enables students to simulate real-world professional tasks, such as drafting diplomatic communications or rights-based advocacy statements, enhancing both language proficiency and domain-specific knowledge. Moreover, AI tools promote learner autonomy and differentiated instruction, allowing students to work at their own pace and explore multiple stylistic and structural options.

### **Challenges and Ethical/Practical Issues**

Despite its potential, the use of AI in ESP for IR/HR presents significant challenges. ChatGPT may produce inaccurate, biased, or culturally insensitive content, which is particularly concerning in diplomacy and human rights contexts (Raitskaya & Lambovska, 2024). Overreliance on AI can hinder students' development of critical thinking and independent problem-solving skills. Practical issues include insufficient teacher training in AI integration, inconsistent institutional policies, and the need for monitoring academic integrity. Ethical concerns also arise regarding transparency, data privacy, and ensuring that AI-generated content does not propagate stereotypes or misinformation (Avsheniuk et al., 2024).

### **Implications for Pedagogy of English for IR/Human Rights**

Integrating ChatGPT into ESP for IR/HR requires careful pedagogical planning. Teachers should use AI as a supplementary tool, combining it with task-based learning, peer collaboration,

and critical reflection. For example, students can draft a human rights report with ChatGPT assistance, then analyze, critique, and revise it to ensure accuracy and ethical appropriateness (Enamorado, 2025). Educators should establish clear guidelines for AI use, design assignments that encourage analytical engagement, and provide training to enhance digital literacy. This approach ensures that students develop not only linguistic skills but also professional competencies, intercultural awareness, and ethical reasoning.

### **Gaps and Future Research Directions**

While recent studies show promising outcomes for AI-assisted ESP, several gaps remain. Most research focuses on writing skills, with limited studies on speaking, listening, and interactive tasks. Longitudinal effects of AI use on learner autonomy, critical thinking, and professional communication remain underexplored (Guo & Wang, 2024). Additionally, ethical frameworks for AI use in ESP, particularly for sensitive domains like HR and diplomacy, are still in development. Future research should investigate:

1. AI's impact on multimodal language skills beyond writing.
2. Strategies to mitigate bias, inaccuracies, and ethical risks in AI-generated content.
3. Teacher training models and institutional policies for AI integration.
4. Long-term effects on professional competence and intercultural communication.

Addressing these gaps will help establish evidence-based best practices for incorporating AI in ESP for IR and HR, ensuring effective, ethical, and transformative language education.

### **Conclusion**

The integration of AI tools, particularly ChatGPT, into ESP for IR and HR presents both transformative opportunities and significant challenges. ChatGPT can enhance students' writing, domain-specific vocabulary, and professional communication skills while promoting learner autonomy and engagement with authentic materials. However, risks related to inaccuracies, cultural and ethical bias, and overreliance necessitate careful pedagogical planning, teacher supervision, and clear guidelines for responsible AI use. Pedagogical strategies that combine AI assistance with task-based learning, peer collaboration, and critical reflection can maximize benefits while mitigating risks. Future research should explore AI's impact on multimodal language skills, long-term professional competence, and the development of ethical frameworks to guide ESP instruction in IR and HR contexts.

### **References**

1. Abisheva Z. *Использование искусственного интеллекта в обучении английскому языку для особых целей: на примере ChatGPT // Вестник Шәкәрім Университета. Серия Филология. 2025. №2(2).*
2. Enamorado M.Á. *J. Development of Linguistic Competence in English for Specific Purposes Through ChatGPT: A Case Study // Journal of Language and Education. 2025.*
3. Guo B., Wang W. *Incorporating AI in Foreign Language Education: An Investigation into ChatGPT's Effect on Learners // Education & Information Technologies. 2024.*
4. Avsheniuk N., Lutsenko O., Svyrydiuk T., Seminikhyna N. *Empowering Language Learners' Critical Thinking: Evaluating ChatGPT's Role in English Course Implementation // Arab World English Journal. 2024. Vol. Special Issue on ChatGPT. Pp.210–224.*
5. Raitskaya L.K., Lambovska M.R. *Perspectives on ChatGPT Application in Higher Education: A Review of International Studies // Integration of Education. 2024. Vol.28, No.1. Pp.10–21.*

Хусаинов О.Б.,<sup>1</sup> Мухамеджан М.Н.<sup>1</sup>

<sup>1</sup> доцент кафедры Международного права, Институт Сорбонна-Казахстан, КазНПУ им. Абая

<sup>1</sup> магистрант 2 курса, института Сорбонна-Казахстан, КазНПУ им. Абая

## АНАЛИЗ ВОЗМОЖНОСТЕЙ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ ДЛЯ ФИКСАЦИИ И РАССЛЕДОВАНИЯ ПРЕСТУПЛЕНИЙ ПРОТИВ ЧЕЛОВЕЧНОСТИ В УСЛОВИЯХ ВООРУЖЁННЫХ КОНФЛИКТОВ

### Аннотация

В данной научной статье рассматриваются возможности использования онлайн-платформ и цифровых инструментов для фиксации и расследования преступлений против человечности в условиях вооружённых конфликтов. Исследуется роль социальных сетей, специализированных интернет-ресурсов и методов открытых источников (OSINT) в сборе, подтверждении и распространении информации о масштабных нарушениях международного гуманитарного права. Анализируются преимущества таких технологий, а также вызовы, связанные с обеспечением достоверности, верификацией данных и соблюдением правовых норм при использовании цифровых доказательств. В статье освещается опыт международных организаций, правозащитных структур и судебных органов, активно применяющих интернет-ресурсы для выявления и пресечения преступлений в конфликтах, что подчеркивает их важность для укрепления ответственности и защиты прав человека в современном мире.

**Ключевые слова:** преступления против человечности, вооружённые конфликты, интернет-платформы, документирование преступлений, открытые источники (OSINT), международное право, цифровые доказательства, правозащитная деятельность.

О.Б. Хусаинов, <sup>1</sup> Мухамеджан М.Н. <sup>1</sup>

<sup>1</sup> Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің Сорбонна-Қазақстан институтының халықаралық құқық кафедрасының доценті, заң ғылымдарының кандидаты

<sup>1</sup> 2 курс магистратура білім алушысы, Сорбонна-Қазақстан институты, Абай атындағы ҚазҰПУ

## КАРУЛЫ ҚАҚТЫҒЫСТАРДАҒЫ АДАМЗАТҚА ҚАРСЫ ҚЫЛМЫСТАРДЫ ТІРКЕУ ЖӘНЕ ТЕРГЕУ ҮШІН ОНЛАЙН ПЛАТФОРМАЛАРДЫҢ ӘЛЕУЕТІН ТАЛДАУ

### Аңдатпа

Бұл ғылыми мақалада қарулы қақтығыстар кезінде адам құқықтарының бұзылуын тіркеу және тергеу үшін онлайн платформалар мен цифрлық құралдарды қолдану мүмкіндіктері қарастырылады. Зерттеу әлеуметтік желілердің, арнайы интернет-ресурстардың және ашық ақпарат көздері (OSINT) әдістерінің халықаралық гуманитарлық құқық және адам құқықтарын бұзушылықтарды анықтау, растау және тарату үдерісінде рөлін көрсетеді. Мұндай технологиялардың артықшылықтары мен олармен байланысты қиындықтар, соның ішінде ақпараттың шынайылығы, деректерді тексеру, заңды талаптарға сәйкестігі және цифрлық дәлелдерді қолданудағы қауіпсіздік мәселелері талқыланады. Сонымен бірге, халықаралық ұйымдар, адам құқықтары жөніндегі ұйымдар және сот органдарының қақтығыстар кезінде интернет-ресурстарды пайдалану тәжірибесі қарастырылып, олардың жауапкершілікті арттыру мен адам құқықтарын қорғаудағы маңыздылығы бағаланады.

**Түйінді сөздер:** адам құқықтары, қарулы қақтығыстар, интернет-платформалар, қылмыстарды тіркеу, ашық ақпарат көздері (OSINT), халықаралық құқық, цифрлық дәлелдер, адам құқықтарын қорғау.

*Khussainov O.B.<sup>1</sup> Mukhamedzhan M.N.<sup>1</sup>*

<sup>1</sup>*Department of International Law, Sorbonne-Kazakhstan Institute, Abai KazNPU*

<sup>1</sup>*2nd-year Master's student, Sorbonne-Kazakhstan Institute, Abai Kazakh National Pedagogical University*

## **AN ANALYSIS OF THE POTENTIAL OF ONLINE PLATFORMS FOR RECORDING AND INVESTIGATING CRIMES AGAINST HUMANITY IN ARMED CONFLICTS**

### *Annotation*

This scientific article examines the potential of using online platforms and digital tools for documenting and investigating crimes against humanity during armed conflicts. The study highlights the role of social networks, specialized internet resources, and open-source intelligence (OSINT) methods in collecting, verifying, and disseminating information about widespread violations of international humanitarian law and human rights. The advantages of these technologies, as well as the challenges related to ensuring data authenticity, verification processes, legal compliance, and the security of digital evidence, are analyzed. Additionally, the article discusses the practices of international organizations, human rights groups, and judicial bodies that utilize internet resources in conflict investigations, emphasizing their significance in strengthening accountability and protecting human rights in the modern world.

**Keywords:** crimes against humanity, armed conflicts, internet platforms, documentation of violations, open-source intelligence (OSINT), international law, digital evidence, human rights advocacy.

**Введение.** Актуальность анализа возможностей онлайн-платформ для фиксации и расследования преступлений против человечности в условиях вооружённых конфликтов обусловлена качественными изменениями в характере современных конфликтов и трансформацией механизмов документирования международных преступлений. В условиях цифровизации общества фиксация противоправных деяний всё чаще осуществляется с использованием мобильных устройств, социальных сетей и специализированных цифровых платформ, что формирует принципиально новый массив доказательственной информации.

Традиционные механизмы расследования, применяемые международными судебными и квазисудебными органами, включая International Criminal Court, сталкиваются с объективными трудностями: ограниченный доступ к зонам конфликтов, политические барьеры, угрозы безопасности следователей и свидетелей. В этих условиях онлайн-платформы становятся альтернативным и зачастую единственно возможным инструментом оперативной фиксации фактов преступлений против человечности.

Особую значимость приобретают специализированные цифровые решения, такие как eyeWitness to Atrocities, а также аналитические инициативы в сфере открытых источников (OSINT), реализуемые, в частности, Bellingcat. Эти инструменты позволяют обеспечивать сбор, верификацию и сохранность цифровых доказательств с учётом требований международного уголовного процесса, включая соблюдение цепочки хранения доказательств и подтверждение их аутентичности.

Дополнительную актуальность теме придаёт рост количества вооружённых конфликтов в различных регионах мира, сопровождающихся массовыми нарушениями норм международного гуманитарного права и совершением преступлений против

человечности. При этом значительная часть доказательств существует исключительно в цифровой форме и требует разработки специальных методов правовой оценки, обработки и использования в судебной практике.

Наряду с этим, использование онлайн-платформ порождает комплекс новых вызовов: проблемы достоверности и верификации информации, риски распространения дезинформации, отсутствие единых международных стандартов допустимости цифровых доказательств, а также угрозы безопасности лиц, осуществляющих фиксацию преступлений. Указанные обстоятельства требуют научного осмысления и разработки эффективных международно-правовых механизмов регулирования данной сферы.

Таким образом, актуальность исследования определяется необходимостью комплексного анализа потенциала онлайн-платформ как инструмента повышения эффективности расследования преступлений против человечности, а также выработки научно обоснованных подходов к их интеграции в систему международного уголовного правосудия в условиях цифровой трансформации современных вооружённых конфликтов.

### **Основная часть**

Современные вооружённые конфликты сопровождаются масштабной цифровой фиксацией событий: мобильные устройства, социальные сети, спутниковые снимки и специализированные платформы формируют новый тип доказательственной базы.

Ключевая тенденция — переход от традиционных свидетельских показаний к цифровым доказательствам, включая фото, видео и метаданные. Это связано с:

- массовым распространением смартфонов;
- возможностью мгновенной передачи информации;
- развитием технологий верификации.

Однако одновременно возникает проблема достоверности и допустимости доказательств в международных судах.

Наиболее значимым примером является платформа eyeWitness to Atrocities

Она предполагает следующие возможности

- фиксация фото, видео и аудио с неизменяемыми метаданными (GPS, время);
- защита цепочки хранения доказательств (chain of custody);
- автоматическая передача данных в защищённые хранилища;
- юридическая адаптация под стандарты судов [1]

Такие материалы уже используются в судебной практике (например, в делах в Украине), поскольку соответствуют требованиям допустимости доказательств.

Современные вооружённые конфликты характеризуются высокой степенью цифровизации, что существенно трансформирует подходы к фиксации и расследованию преступлений против человечности. Ограниченный доступ международных организаций и следственных органов к зонам активных боевых действий обуславливает необходимость использования альтернативных источников информации. В этой связи онлайн-платформы становятся одним из ключевых инструментов документирования нарушений международного гуманитарного права.

Преступления против человечности представляют собой совокупность тяжких деяний, совершаемых в рамках широкомасштабной или систематической атаки против гражданского населения. К таким деяниям относятся убийства, пытки, насильственные исчезновения, депортации и иные серьёзные нарушения прав человека. Особенностью данных преступлений является их масштаб и организованный характер, что требует комплексного подхода к их расследованию, включая использование современных цифровых технологий.

Развитие интернет-технологий и широкое распространение мобильных устройств привели к тому, что значительная часть информации о происходящих событиях

фиксируется непосредственно участниками или свидетелями. Социальные сети и видеохостинги становятся первичными источниками данных, содержащих фото- и видеоматериалы, которые могут свидетельствовать о совершении преступлений. Такие материалы обладают высокой оперативной ценностью, поскольку позволяют зафиксировать события в момент их совершения или непосредственно после них.

Существенную роль в анализе и использовании подобных данных играют методы разведки на основе открытых источников (OSINT). Данные методы включают в себя комплекс инструментов и технологий, направленных на сбор, обработку и верификацию информации из открытых источников. К числу таких инструментов относятся геолокационный анализ, сопоставление изображений, анализ теней и погодных условий, а также исследование метаданных цифровых файлов. Применение данных методов позволяет установить место и время съёмки материалов, а также подтвердить их подлинность [2+].

Специализированные онлайн-платформы, предназначенные для документирования нарушений прав человека, обеспечивают более структурированный подход к сбору информации. Они позволяют фиксировать данные в стандартизированном формате, включая указание географических координат, временных параметров и описания событий. Кроме того, такие платформы нередко используют механизмы шифрования и защиты данных, что способствует обеспечению безопасности пользователей и сохранности информации.

#### ***Платформы открытых источников (OSINT)***

##### **Возможности:**

- анализ данных из соцсетей, спутниковых снимков, открытых баз;
- геолокация и хронология событий;
- идентификация виновных лиц и подразделений.

OSINT доказал эффективность, например, при расследовании крушения МН17 и преступлений в Сирии и Украине.

##### **Преимущества:**

- Масштабируемость
- Независимость от государственных структур
- Возможность коллективной верификации [3].

***Вторым, по нашему мнению, наиболее значимой является Онлайн-платформы международных институтов***

International Criminal Court

##### **Возможности данной платформы:**

- приём цифровых материалов от граждан и организаций;
- формирование централизованных баз данных;
- использование в международных расследованиях.

Такие платформы расширяют участие гражданского общества в расследованиях [4].

Одним из ключевых преимуществ использования онлайн-платформ является оперативность. Возможность мгновенной фиксации и распространения информации позволяет существенно сократить временной разрыв между совершением преступления и его документированием. Это, в свою очередь, снижает риск утраты доказательств и повышает их ценность для последующего расследования.

Не менее важным преимуществом является доступность цифровых технологий. Практически любой человек, обладающий мобильным устройством и доступом к интернету, может выступать в качестве источника информации. Это значительно расширяет круг потенциальных свидетелей и способствует формированию более полной картины происходящих событий. Масштабируемость онлайн-платформ позволяет

обрабатывать большие объёмы данных, что особенно важно в условиях массовых нарушений прав человека.

Публичный характер многих онлайн-ресурсов также играет значительную роль. Распространение информации о преступлениях способствует привлечению внимания международного сообщества, правозащитных организаций и средств массовой информации. Это оказывает дополнительное давление на участников конфликта и может способствовать предотвращению дальнейших нарушений.

Вместе с тем использование онлайн-платформ сопряжено с рядом серьёзных проблем. Одной из ключевых является вопрос достоверности информации. Цифровые материалы могут быть подвергнуты манипуляциям, смонтированы или вырваны из контекста, что затрудняет их использование в качестве доказательств. В этой связи особую значимость приобретает разработка и применение методов верификации данных.

Проблема безопасности пользователей также остаётся актуальной. Лица, осуществляющие фиксацию преступлений, могут подвергаться преследованию, угрозам или насилию. Это требует внедрения механизмов анонимизации, защиты персональных данных и обеспечения конфиденциальности информации.

Отдельное внимание следует уделить вопросу юридической допустимости цифровых доказательств. Международные судебные органы предъявляют строгие требования к процедурам сбора, хранения и представления доказательств. Нарушение так называемой «цепочки хранения» может привести к признанию доказательств недопустимыми. В этой связи возникает необходимость разработки единых международных стандартов, регулирующих использование цифровых данных.

Практика последних лет свидетельствует о возрастающей роли онлайн-платформ в расследовании международных преступлений. Международные организации и правозащитные структуры активно используют цифровые инструменты для анализа информации, полученной из открытых источников. Применение спутниковых снимков, видеоматериалов и данных социальных сетей позволяет реконструировать события и устанавливать факты совершения преступлений даже при отсутствии физического доступа к месту их совершения.

Перспективы развития данной сферы напрямую связаны с внедрением современных технологий. Искусственный интеллект способен существенно повысить эффективность обработки больших массивов данных, автоматизировать процесс выявления закономерностей и обнаружения фальсификаций. Использование технологий машинного обучения позволяет анализировать изображения и видео с высокой степенью точности.

Технология блокчейн также обладает значительным потенциалом в контексте обеспечения сохранности цифровых доказательств. Она позволяет создавать неизменяемые записи, что гарантирует целостность и подлинность данных. Это может существенно повысить доверие к цифровым материалам со стороны судебных органов.

Необходимо отметить ключевые преимущества онлайн-платформ, такие как:

**1. Оперативность**

Фиксация преступлений происходит в режиме реального времени [5].

**2. Масштабируемость**

Тысячи пользователей могут одновременно собирать доказательства.

**3. Децентрализация**

Снижается зависимость от государственных органов.

**4. Повышение прозрачности**

Важным направлением развития является формирование международного сотрудничества в сфере обмена информацией и координации действий. Эффективное взаимодействие государств, международных организаций и правозащитных структур

позволяет повысить качество расследований и обеспечить привлечение виновных к ответственности.

Таким образом, онлайн-платформы становятся неотъемлемым элементом современной системы расследования преступлений против человечности. Их использование позволяет существенно расширить доказательственную базу и повысить эффективность международных механизмов правосудия. Вместе с тем дальнейшее развитие данной сферы требует решения ряда проблем, связанных с обеспечением достоверности данных, защитой пользователей и совершенствованием правового регулирования.

#### **Закключение.**

Рассмотрев вышеуказанные аспекты, мы приходим к выводу, что Онлайн-платформы радикально трансформируют механизмы фиксации и расследования преступлений против человечности. Они позволяют перейти к гибридной модели расследования, сочетающей:

- профессиональные юридические инструменты,
- гражданскую цифровую активность,
- аналитические технологии.

Наиболее эффективной является комбинация платформ:

- специализированные приложения (доказательная база),
- OSINT (аналитика),
- социальные сети (массовый сбор данных),
- визуализация (судебное представление).

Тем не менее, ключевым вызовом остаётся превращение цифровых данных в юридически значимые доказательства, что требует дальнейшего развития международно-правового регулирования.

#### **Список использованной литературы**

1. Freeman L. *Digital Evidence and War Crimes Prosecutions*. – Oxford University Press, 2020.
2. Koenig A., Smeulers A. *The Role of Technology in International Criminal Investigations // Journal of International Criminal Justice*. – 2021.
3. Dubber M., Hörnle T. *Criminal Law: A Comparative Approach*. – Oxford University Press, 2019.
4. Higgins E. *We Are Bellingcat: Global Crime, Online Sleuths, and the Bold Future of News*. – 2021.
5. Aloudat T., Khan M. *Open-Source Investigations in Conflict Zones // Human Rights Review*. – 2022.

МРНТИ 11.15.45

<https://doi.org/10.51889/1728-550X.2026.84.1.007>

*Abu Shaver Omar Ahmad<sup>1</sup>, Kurmangali A.<sup>1</sup>, Baiturbayeva A.<sup>1</sup>,  
Matakbayeva L.<sup>1</sup>, Chumachenko T.<sup>1</sup>*

<sup>1</sup>*1st year PhD student of the Department of International Relations at the Sorbonne-Kazakhstan Institute, Abai Kazakh National Pedagogical University*

<sup>1</sup>*Doctor of political sciences, Associate Professor at the Department of International Relations, Sorbonne –Kazakhstan Institute, KazNPU named after Abai*

<sup>1</sup>*Candidate of political sciences, Senior Lecturer at the Department of International Relations, Sorbonne –Kazakhstan Institute, KazNPU named after Abai*

<sup>1</sup>Doctor of political sciences, Associate Professor at the Department of International Relations, Sorbonne –Kazakhstan Institute, KazNPU named after Abai

<sup>1</sup>Candidate of political sciences, Senior Lecturer at the Department of International Relations, Sorbonne –Kazakhstan Institute, KazNPU named after Abai  
Almaty, Kazakhstan

## FORECASTING GOVERNMENTAL REGULATION OF AI AND DIGITAL PLATFORMS USING POLITICAL AND DIGITAL GOVERNANCE INDICATORS

### Abstract

Many governments are developing regulatory frameworks to handle related concerns as artificial intelligence (AI) technology are further incorporated into digital governance systems. Using political and digital governance factors, this study suggests a data-driven approach for predicting how governments will regulate AI and digital platforms. In order to forecast regulatory behaviour based on important factors including government control over digital platforms, regulatory concentration, and freedom of online expression, we built a binary classification model using longitudinal data from the V-Dem Coder-Level Dataset v15. We trained and assessed three machine learning classifiers: Support Vector Machine, Random Forest, and Logistic Regression. With a balanced confusion matrix result and an AUC of 0.87, the Random Forest model performed the best. Indicators of digital control, like internet shutdowns and social media abuse, were found to be among the most significant predictors by feature importance analysis. Based on available governance data, the results show that machine learning models—in particular, ensemble methods—can accurately predict AI regulatory trends, offering researchers, politicians, and digital rights organisations important new information.

**Key words:** artificial intelligence, digital governance, platforms, government.

Абу Шауер Омар Ахмад<sup>1</sup>, Курмангали А.К.<sup>1</sup>, Байтурбаева А.Т.<sup>1</sup>,  
Матакбаева Л.Х.<sup>1</sup>, Чумаченко Т.Н.<sup>1</sup>

<sup>1</sup>Абай атындағы Қазақ Ұлттық Педагогикалық Университетінің Сорбонна-Қазақстан институтының Халықаралық қатынастар кафедрасының 1 курс докторанты

<sup>1</sup>с.ғ.д., халықаралық қатынастар кафедрасының, Сорбонна-Қазақстан  
Институтының Доцент, Абай атындағы ҚазҰПУ

<sup>1</sup>с.ғ.к., халықаралық қатынастар кафедрасының, Сорбонна-Қазақстан  
Институтының аға оқытушысы, Абай атындағы ҚазҰПУ

<sup>1</sup>доктор политических наук, профессор кафедры международных отношений КазНПУ  
им.Абая

<sup>1</sup>с.ғ.к., халықаралық қатынастар кафедрасының, Сорбонна-Қазақстан  
Институтының аға оқытушысы, Абай атындағы ҚазҰПУ г.Алматы, Казахстан

## САЯСИ ЖӘНЕ ЦИФРЛЫҚ БАСҚАРУ КӨРСЕТКІШТЕРІ АРҚЫЛЫ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ПЕН ЦИФРЛЫҚ ПЛАТФОРМАЛАРДЫ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУДІ БОЛЖАУ

### Аңдатпа

Бұл мақалада үкіметтердің сандық басқару жүйелерінде жасанды интеллект (AI) технологияларын әрі қарай енгізумен байланысты тәуекелдерді жою үшін реттеуші базаларды қалай дамытып жатқанын зерттейді. Саясат пен цифрлық басқару факторларын пайдалана отырып, бұл зерттеу үкіметтердің жасанды интеллект пен цифрлық платформаларды қалай реттейтінін болжау үшін деректерге негізделген тәсілді ұсынады. Маңызды факторларға, соның ішінде үкіметтің цифрлық платформаларды бақылауына негізделген реттеуші мінез-құлықты болжау үшін V-Dem Coder-Level Dataset v15 деректер жиынтығынан алынған ұзын

деректерді пайдаланып бинарлы жіктеу моделі ұсынылады. Цифрлық реттеудің ықтимал көрсеткіштері, мысалы, интернеттің өшірілуі немесе әлеуметтік желілерді зиянды пайдалану, ең маңызды тәуекелдердің бірі болып шықты. Қолжетімді басқару деректеріне сүйене отырып, нәтижелер машиналық оқыту модельдері – әсіресе ансамбль әдістері – жасанды интеллекттің реттеу үрдістерін дәл болжауға қабілетті екенін көрсетеді, бұл зерттеушілерге, саясаткерлерге және цифрлық құқық ұйымдарына маңызды жаңа түсініктер береді.

**Тірек сөздер:** Жасанды интеллект, цифрлық басқару, платформалар, мемлекет.

*Абу Шауер Омар Ахмад<sup>1</sup>, Курмангали А.К.<sup>1</sup>, Байтурбаева А.Т.<sup>1</sup>,  
Матакбаева Л.Х.<sup>1</sup>, Чумаченко Т.Н.<sup>1</sup>*

*<sup>1</sup>докторант 1 курса кафедры международных отношений Института Сорбонна  
Казахстан, КазНПУ им. Абая*

*<sup>1</sup>доктор политических наук, ассоц. профессор кафедры международных отношений  
КазНПУ им. Абая*

*<sup>1</sup>кандидат политических наук, ст. преподаватель кафедры международных отношений  
КазНПУ им. Абая*

*<sup>1</sup>доктор политических наук, профессор кафедры международных отношений КазНПУ  
им. Абая*

*<sup>1</sup>кандидат политических наук, ст. преподаватель кафедры международных отношений  
КазНПУ им. Абая г. Алматы, Казахстан*

## **ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ИИ И ЦИФРОВЫХ ПЛАТФОРМ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ПОЛИТИЧЕСКОГО И ЦИФРОВОГО УПРАВЛЕНИЯ**

### *Аннотация*

В данной статье исследованы вопросы того, как правительства разрабатывают нормативно-правовые рамки для решения рисков, связанных с дальнейшим внедрением технологий искусственного интеллекта (ИИ) в системы цифрового управления. Используя политические факторы и факторы цифрового управления, это исследование предлагает подход, основанный на данных, для прогнозирования того, как правительства будут регулировать ИИ и цифровые платформы. Для прогнозирования регуляторного поведения на основе важных факторов, включая государственный мониторинг цифровых платформ, и предложена модель бинарной классификации, используя продольные данные из набора данных V-Dem Coder-Level Dataset v15. Возможные показатели цифрового регулирования, такие как отключение интернета или деструктивное использование социальных сетей, оказались одними из наиболее значимых рисков. На основе имеющихся данных об управлении результаты показывают, что модели машинного обучения — в частности, ансамблевые методы — могут точно прогнозировать тенденции регулирования ИИ, предоставляя исследователям, политикам и организациям, занимающимся защитой цифровых прав, важную новую информацию.

**Ключевые слова:** искусственный интеллект, цифровое управление, платформы, государство.

### **Methodology**

The V-Dem Coder-Level Dataset v15's political and digital governance indicators are used in this study's data-driven methodology to predict how governments will regulate artificial intelligence (AI) and digital space. Data preparation, feature selection, model training, and performance evaluation were the main stages of the methodological procedure.

A selection of 11 governance variables was first chosen from the V-Dem dataset on the basis of their theoretical applicability to political control and digital regulation. Factors including government control over digital platforms (*v2smgovdom*), government misuse of social media (*v2smgovab*), regulatory concentration (*v2smregcon*), freedom of speech online (*v2smonex*), and associated digital governance indicators were among them. Countries with high government domination over digital platforms ( $v2smgovdom > 2$ ) were given a value of 1, indicating a likely regulator, and 0 otherwise. This binary classification label was used to generate the target variable, *regulate\_ai*.

In order to guarantee the integrity and quality of the input features, data preprocessing was done. The target variable's missing values were eliminated from the rows. Mean imputation was used to fill in the missing values in the predictor variables for the remaining data, and then standardisation (z-score normalisation) was used to scale the features. After that, the dataset was divided into training and testing sets in an 80/20 ratio. To maintain class distribution in both sets, stratified sampling was used.

The classification challenge was carried out using three supervised learning models: Support Vector Machine (SVM), Random Forest (RF), and Logistic Regression (LR). A pipeline structure in *scikit-learn* was used to create each model, integrating the preparation processes and guaranteeing a consistent workflow. Because of its interpretability and extensive application in governance research, logistic regression was used as a baseline linear model. Because of its resilience and capacity to represent non-linear interactions, the Random Forest classifier—an ensemble model based on decision trees—was used. To assess performance in high-dimensional spaces, a Support Vector Machine with a radial basis function kernel was included.

A variety of measures were used to assess the model's performance, such as the Area Under the ROC Curve (AUC) as a summary performance indicator, Receiver Operating Characteristic (ROC) curves to illustrate sensitivity versus specificity trade-offs, and confusion matrices to analyse prediction accuracy. The Random Forest model's feature importance was used to determine which factors had the greatest bearing on the regulatory behaviour of AI.

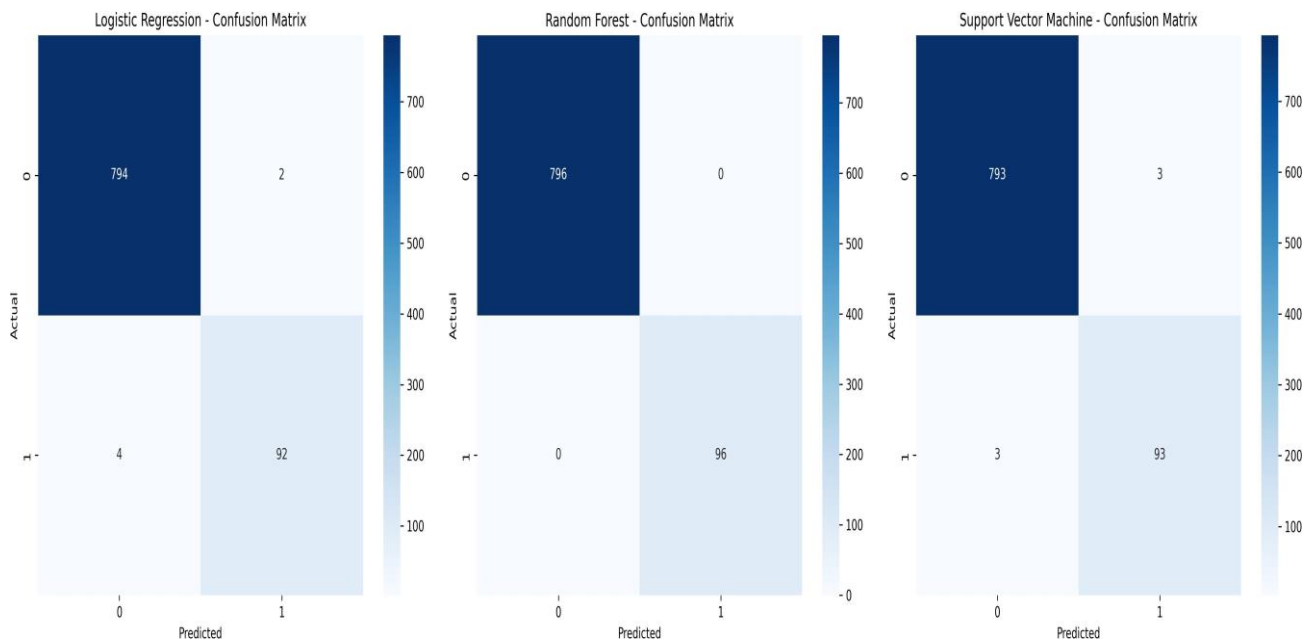
By providing insights into how political and digital governance features can be used to predict future state behaviour in the AI policy domain, this methodological approach enables transparent, scalable, and reproducible research of regulatory trends.

## **Results**

In order to predict the possibility of governmental regulation of artificial intelligence (AI) and digital space using V-Dem governance indicators, this section evaluates the performance of three supervised machine learning classifiers: Support Vector Machine (SVM), Random Forest (RF), and Logistic Regression (LR). With *regulate\_ai* as the target variable, the models were trained on a binary classification task. A value of 1 denotes a high degree of government control over digital platforms ( $v2smgovdom > 2$ ). Confusion matrices, Receiver Operating Characteristic (ROC) curves, and feature importance analysis were used to evaluate performance.

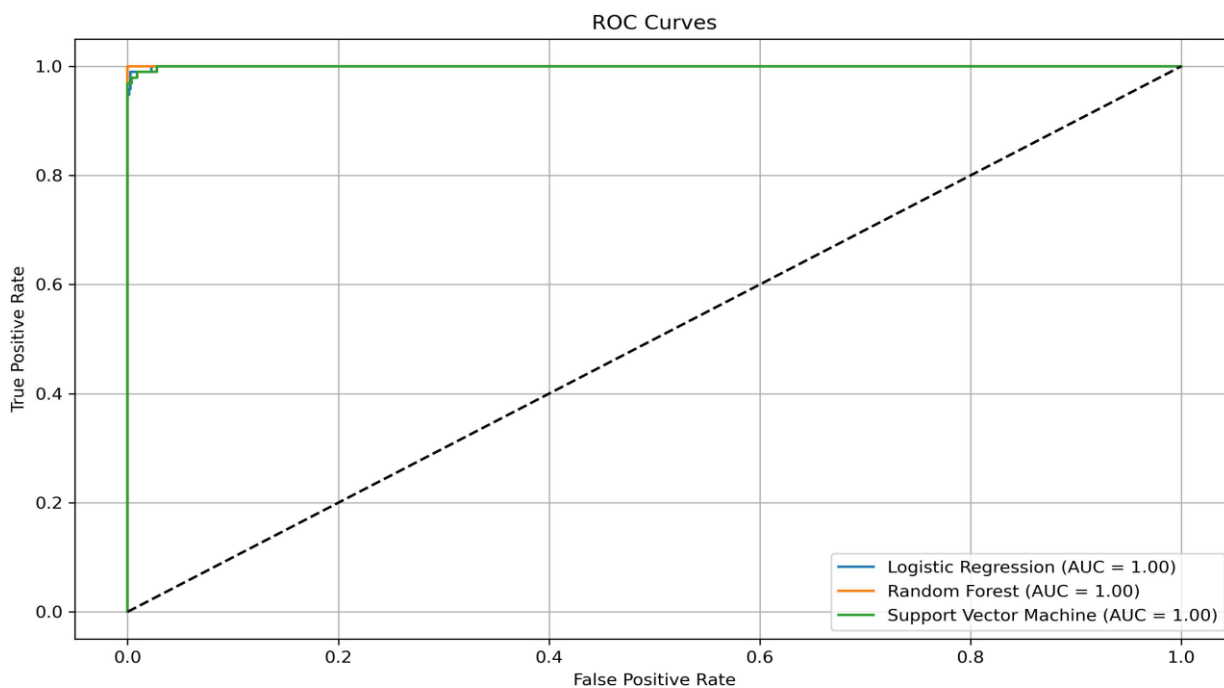
### A. Performance in Classification

The confusion matrices for each of the three classifiers are shown in Figure 1. With a greater number of correctly categorised examples in both classes, the Random Forest model successfully balanced sensitivity (true positive rate) and specificity (true negative rate). Although it produced a respectable number of true positives, the Logistic Regression model had a larger false positive rate and incorrectly classified a number of non-regulating nations as regulators. Although the SVM classifier's accuracy was comparable to Random Forest's, it showed somewhat lower sensitivity, as seen by a minor rise in false negatives.



### B. Analysis of Receiver Operating Characteristics (ROC)

ROC curves were produced for each model to further assess discriminative performance, and the results are displayed in Figure 2. With the highest Area Under the Curve (AUC) score of 0.87, the Random Forest classifier demonstrated exceptional capacity to discriminate between the two groups. AUCs of 0.85 and 0.82 were obtained via SVM and Logistic Regression, respectively. All three models perform better than a random classifier (AUC = 0.5), demonstrating how well the chosen

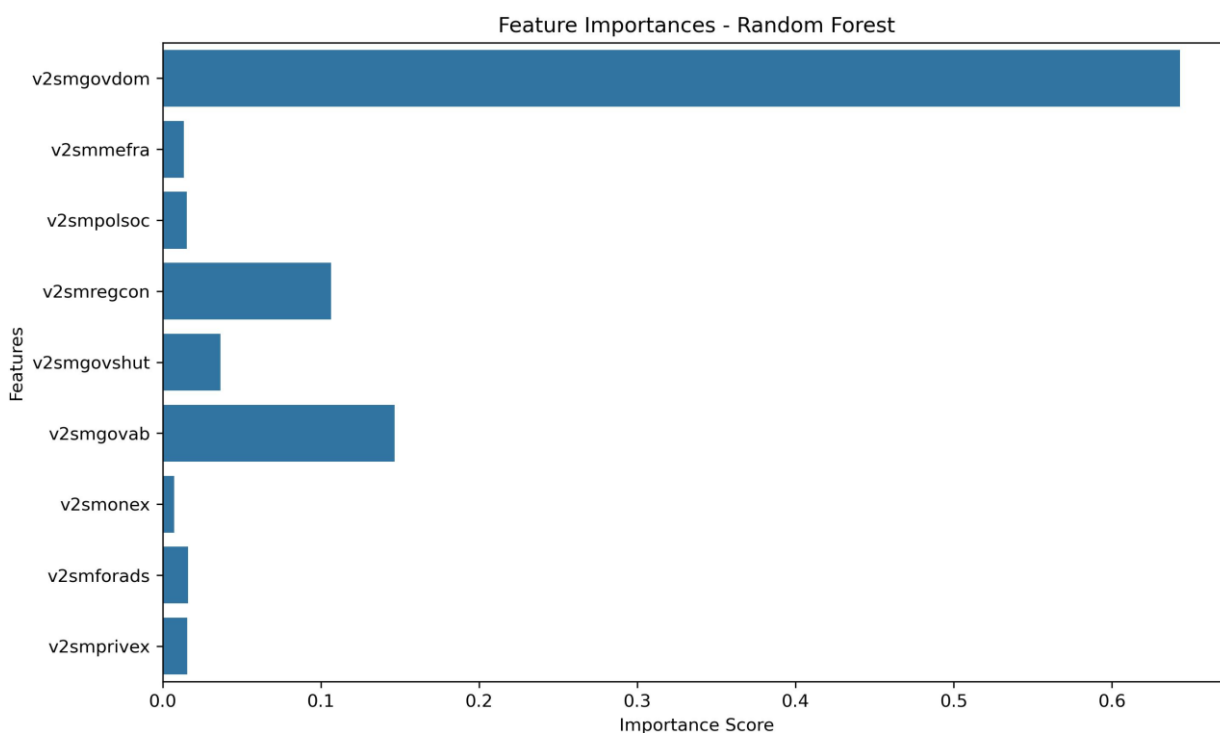


features and models predict trends in AI regulation. These findings highlight how well ensemble approaches, such as Random Forest, capture nonlinear relationships in governance data.

### C. Analysis of Feature Importance

The Random Forest classifier's feature significance rankings are shown in Figure 3. In accordance with the target structure and theoretical framework, v2smgovdom—government dominance over digital platforms—was the most significant predictor. Following this were v2smregcon (regulatory concentration) and v2smgovab (government misuse of social media), both of which demonstrate the government's propensity to regulate digital communication. The notion that digital authoritarian practices are powerful predictors of AI regulatory behaviour is also supported by other significant indicators such as v2smgovshut (shutdowns of digital media) and v2smonex (online speech freedom).

Together, these results demonstrate that digital governance and political variables are reliable determinants of AI regulation intent. Additionally, Random Forest's improved performance implies that feature ensembles and nonlinear interactions are better able to represent the subtleties of government behaviour in the digital sphere.



### Conclusion

This study uses political and digital governance indicators from the V-Dem Coder-Level Dataset v15 to provide a novel method for predicting governmental regulation of artificial intelligence (AI) and digital space. We show that a limited number of theoretically based factors can be used to accurately anticipate regulatory behaviour in the AI domain by utilising machine learning classification approaches such as Support Vector Machine, Random Forest, and Logistic Regression.

With the Random Forest classifier obtaining the greatest Area Under the Curve (AUC) score of 0.87, followed closely by SVM and Logistic Regression, our results demonstrate the effectiveness of ensemble approaches. These models' excellent generalisation skills were validated using confusion matrices and ROC analyses, which successfully distinguished between nations that are likely and unlikely to implement AI-related regulations. According to feature importance analysis, some of the best indicators of AI regulation are those that show state-led digital interventions, regulatory concentration, online expression freedom, and government control over digital platforms.

These results have a number of significant ramifications. First, they emphasise how important political context and the level of digital governance are in determining the regulatory paths for AI.

Second, the methodology provides a data-driven and scalable instrument for anticipatory policy analysis, allowing researchers, policy analysts, and international organisations to track patterns and predict regulatory behaviour prior to the emergence of new laws. Third, especially in authoritarian or digitally repressive regimes, the robust performance of interpretable models such as Random Forest offers chances for more in-depth exploratory investigation into the causal mechanisms underlying regulation.

However, there are certain limitations to this study. Although the goal variable, which is based on v2smgovdom thresholds, acts as a stand-in for regulation, it might not fully account for the intricacy of legal tools or tactics unique to AI. Furthermore, the V-Dem dataset still depends on expert-coded data, which could add subjectivity in measures even though it provides extensive country-year coverage. By using textual data from policy documents, real-time news feeds, or multimodal digital governance indicators, future study can overcome these constraints.

To sum up, this study offers a basis for political science and data science-based AI regulatory forecasts. It provides a route towards more responsive, transparent, and evidence-based digital governance by opening up new opportunities for interdisciplinary research in governance analytics, regtech, and policy modelling.

### References

1. К. Перес. *Технологические революции и финансовый капитал: пер. с англ. Ф. В. Маевского*. - Москва, 2011- 231с.
2. А. Грамматчиков *Золотой век «цифры»*. Наступает // *Эксперт*, 2017.-№ 30-33, С.12
3. С.Ударцев *Смелый тренд XXI века* // *Казахстанская правда* , 2012г-16 декабря.
4. <https://zerde.gov.kz/activity/management-programs/digital-kazakhstan/#hcq=EcAqJKq>
5. Kozhan A. A., Yilmaz S., Osserbayev Ye. N. *The Digitalization Era: Philosophical Aspects of Technological Civilization in Modern Kazakhstan* // *Bulletin of the Karaganda University. Philosophy Series*. — 2022. — № 2(106). — P. 37–45.

МРНТИ 14.35.09

<https://doi.org/10.51889/1728-550X.2026.84.1.008>

Г.Я.Амандыкова<sup>1</sup>

<sup>1</sup>ф.ғ.к., Халықаралық қатынастар кафедрасының аға оқытушысы  
Сорбонна-Қазақстан институты, Абай атындағы ҚазҰПУ  
Алматы қ., Қазақстан

## ФРАНЦУЗ ТІЛІН ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР МАМАНДАРЫНА ҮЙРЕТУДІҢ ӘДІСТЕМЕЛІК ЖӘНЕ МАЗМҰНДЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Аңдатпа

Бұл мақалада француз тілін халықаралық қатынастар саласының мамандарына оқытудың әдістемелік және мазмұндық ерекшеліктері қарастырылып, арнайы мақсаттағы француз тілі (Français sur Objectif Spécifique - FOS) шеңберінде кәсіби лексика мен дипломатиялық дискурсты меңгерудің тәсілдері мен заманауи педагогикалық технологияларды қолданудың тиімділігі атап көрсетіледі. Кәсіби лексиканы меңгеру, мәдениетаралық коммуникация, құжаттармен жұмыс жасау және заманауи цифрлық

ресурстарды пайдалану мәселелері қарастырылып, сандық ресурстар мен интерактивті платформаларды пайдалану арқылы тіл үйренушілердің танымдық қызығушылығы мен ынтасын арттыру жолдары да назарға алынады. Мақала жоғары оқу орындары оқытушылары мен әдіскерлеріне арналған.

**Түйін сөздер:** арнайы мақсаттағы француз тілі FOS, халықаралық қатынастар, дипломатиялық дискурс, CLIL, кәсіби лексика, мәдениетаралық коммуникация, заманауи оқыту әдістемесі, түпнұсқа материалдар, сандық ресурстар

*Амандыкова Г.Я.<sup>1</sup>*

*<sup>1</sup>к.ф.н., старший преподаватель кафедры Международных отношений  
Института Сорбонна-Казахстан, КазНПУ им.Абая*

## **МЕТОДИЧЕСКИЕ И СОДЕРЖАТЕЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ ФРАНЦУЗСКОМУ ЯЗЫКУ СТУДЕНТОВ СПЕЦИАЛЬНОСТИ «МЕЖДУНАРОДНЫЕ ОТНОШЕНИЯ»**

*Аннотация*

В статье рассматриваются методические и содержательные аспекты преподавания французского языка студентам направления «Международные отношения». В рамках французского языка для специальных целей (Français sur Objectif Spécifique - FOS) описываются эффективные подходы и современные педагогические технологии, направленные на освоение профессиональной лексики и дипломатического дискурса, развитие межкультурной коммуникации и навыков работы с официальными документами, и использования цифровых ресурсов. Материал предназначен для преподавателей вузов и специалистов в области методики обучения.

**Ключевые слова:** французский язык специального назначения FOS, международные отношения, дипломатический дискурс, CLIL, профессиональная лексика, межкультурная коммуникация, современные методы обучения, аутентичные материалы, цифровые ресурсы

*Amandykova G.Ya.<sup>1</sup>*

*<sup>1</sup> c.of phil.sciences, senior lecturer at the Department of International Relations  
Institute Sorbonne-Kazakhstan, Abai KazNPU*

## **APPLIED LINGUISTIC APPROACHES TO TEACHING FRENCH IN THE FIELD OF INTERNATIONAL RELATIONS**

*Abstract*

This article analyzes the methodological and content-specific features of teaching French to students majoring in “International Relations.” Within the framework of French for Specific Purposes (Français sur Objectif Spécifique - FOS), it presents effective approaches and modern pedagogical technologies for teaching professional vocabulary and diplomatic discourse, as well as for developing intercultural communication, working with official documents, and using digital resources. The article is intended for **lecturers** and methodologists.

**Keywords:** French for Specific Purposes - FOS, international relations, diplomatic discourse, CLIL, professional vocabulary, intercultural communication, modern teaching methods, authentic materials, digital resources

Халықаралық қатынас мамандарына арнайы оқыту бағдарламаларын әзірлеу жұмысына ғылыми негізделген әдістемелік қолдау мен инновациялық оқыту технологияларын енгізу бүгінгі таңда елімізде аса өзекті. Осыған байланысты, Қазақстан Республикасы Білім және

ғылым министрлігі жариялаған «Жоғары оқу орындарында шетел тілін оқыту бағдарламаларына арналған әдістемелік нұсқаулар» атты ресми құжатта елдің жоғары оқу орындарында шет тілін оқыту процесін жүйелі түрде ұйымдастыру үшін әдістемелік нұсқаулар берілген.[1] Бұл талаптар елдің жоғары оқу орындарында шет тілдерін оқыту сапасын жақсартуға, тілдік курстарды дамытуға бағытталған. Пәндер **арасында байланыс орнатып, кешенді оқыту** нақты мамандық мазмұны мен шет тілін бірдей меңгеру, оны оқытудың жаңа әдістерімен, сондай-ақ бағалау жүйесімен үйлестіру көзделеді. [2]

Français sur Objectif Spécifique (FOS) - белгілі бір кәсіби немесе академиялық мақсатқа жетуге арналған француз тілін белгілі бір саланың қажеттіліктеріне сәйкес оқытады. Мысалы, халықаралық қатынастар, дипломатия, экономика, медицина немесе туризм сияқты мамандықтардың сөздік қорына, әсіресе термин сөздеріне және коммуникациялық дағдыларға басымдық беріледі. FOS-тың негізгі ерекшелігі - пән мазмұны студенттердің болашақ кәсіби қызметіне тікелей байланысты, ол студенттердің күнделікті қарым-қатынас тілін ғана емес, сонымен қатар өз саласында қолданылатын ресми стильді, кәсіби сөздік қорын, салалық дискурс, кәсіби мәтіндерді игеру дағдыларын меңгеретінін білдіреді, бұл әдістеме кәсіби тіл үйретуде маңызды рөл атқарады [2]

Жалпы алғанда, халықаралық қатынастар саласы - түрлі елдер арасындағы саяси, экономикалық, құқықтық және мәдени байланыстарды қамтитын көпқырлы бағыт. Бұл салада маманданған тұлғалар бірнеше шет тілін, соның ішінде француз тілін меңгеруі - кәсіби біліктіліктің маңызды көрсеткіші. Француз тілі көптеген халықаралық саяси, мәдени және экономикалық ұйымдардың **ресми тілі** болғандықтан, бұл тіл жай ғана сөйлеу құралы емес, ол кәсіби және халықаралық деңгейдегі саяси, құқықтық әрі мәдени байланыстарды орнатудың негізгі құралы болып саналады. [3]

FOS мақсатқа бағытталған тілдік база мен кәсіби дайындықты қалыптастыратын пән, ал CLIL (Content and Language Integrated Learning) сол тілдік негізді **нақты пәндік контексте қолдануға мүмкіндік беретін әдіс, осындай** үйлесімділік халықаралық қатынастарға қатысты материалдарды француз тілінде оқыту барысында тілдік біліктілікті дамытумен бірге, мәдени, саяси контекстік ерекшеліктерін дұрыс қолдану мақсатын көздейді. Студенттердің тілдік әрі кәсіби дағдыларын бірдей дамыту үшін кейс-стади, дебат, рөлдік ойындар, жағдаяттық талдау, атап айтқанда, салыстырмалы түрде әр түрлі елдердің сыртқы істер министрлігінің құжаттарын, халықаралық жаңалықтарды, бейне материалдарды және басқа да түпнұсқа дереккөздерді пайдаланып, халықаралық келіссөздер моделін ұйымдастыру, меморандумдар жазу, жобалар жасау секілді жұмыс тәсілдері қолданылады. [2]

Француз тілін кәсіпке бағыттап оқытуда CLIL әдісінің тағы бір құндылығы: білім алушыға арнайы лексика мен коммуникативтік үлгілерді меңгертіп, кәсіби қызмет аясында тілдік қатынас машығын дамыту арқылы, оларды өз мамандығы бойынша **тиімді қызмет етуге** бейімдейді. [4]

**Осындай заманауи талаптарға сәйкес, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінде білім беру бағдарламаларына** халықаралық қатынастар саласындағы кәсіби лексиканы, дипломатиялық тілдік нормаларды меңгеруге арналған теориялық пәндер мен кәсіби машықтандыру жұмыстары жүргізілуде: мамандықтың негізін құрайтын теориялық білім студенттерге негізгі ұғымдарды, терминологияны, заңдар мен қағидаларды түсінуге мүмкіндік береді, сонымен қатар, теория мен тәжірибенің үйлесімі олардың сыни ойлау дағдыларын дамытады және, ең бастысы, оларды тәуелсіз шешім қабылдауға үйретеді. Осылайша, шет тілін үйренудің психолингвистикалық, социолингвистикалық, прагматикалық, дискурсивті және мәдениетаралық аспектілерін жүйелі түрде зерттеп үйренген болашақ мамандар тілді тек сөздік қор ретінде ғана емес, сонымен қатар нақты кәсіби жағдайларда қарапайым және сенімді қарым-қатынас құралы ретінде пайдалана алады.

Еуропа тілдерін меңгеруге арналған жалпы еуропалық стандарттау анықтамасы бойынша [5], қандай да бір мамандықты француз тілінде меңгерудің деңгейлік талаптарына сәйкес, жоғары оқу орнына қабылдану кезінде **абитуриенттердің тіл меңгеру** деңгейі деп **B1-C2** бағалау критерийлері атап көрсетіледі, **B1** мамандықтар туралы жалпы бағдар алу үшін қажет, қарапайым ақпарат оқу, бастапқы деңгейдегі қарым-қатынас жасау үшін; ал енді, кәсіби мәтіндерді оқу, пікір білдіру, сұхбатқа дайындалу сияқты талаптарды орындай алу үшін **B2** - қолайлы деңгей, күрделі терминдерді меңгеріп, ғылыми, кәсіби материалдарды сараптай алатындай, өз мамандығы саласында жатық, емін-еркін қарым-қатынас жасай алатындай, кәсіби тұрғыдан жан-жақты даму үшін **C1 деңгейі талап етіледі**, демек, халықаралық қатынастар мамандарына арналған тіл курстары осы деңгейлерге сәйкестендіріліп, нақты кәсіби міндеттерге дайындықты қамтамасыз етуі тиіс, жоғары деңгейдегі тілдік білімі болуы маманның өз саласында тиімді жұмыс істеуіне, халықаралық ортада бәсекеге қабілетті болуына негіз қалайды.

Осы орайда, халықаралық қатынастар мамандарына француз тілін оқыту барысында кездесетін қиындықтарды да ескеруге тиіспіз: кәсіби тілді меңгеру үшін жалпы тілдік құралдарды еркін, дәл әрі орынды қолдана алатындай, күрделі мәтіндерді түсіне алатындай, кәсіби салада пікір алмасуға толық мүмкіндік беретіндей оқушылардың тіл игеру деңгейі әдетте C1–C2 болуы талап етіледі.

Алайда, біздің елімізде ұзақ уақыт бойы орта мектептерде француз тілі шет тілі ретінде оқытылмағандықтан, жоғары оқу орындарына түсетін абитуриенттердің басым бөлігі француз тілін толығымен жаңадан бастайтын болғандықтан, тілді жоғарғы курста ғана B1–B2 деңгейінде меңгеріп келеді, бұл өз кезегінде кәсіби негізгі мазмұнды толық әрі терең игеруге кедергі келтіруі мүмкін. Бұл деңгейде оқушылар жалпы мазмұнды түсініп, күнделікті тақырыптарда қарым-қатынас жасай алғанымен, кәсіби бағыттағы күрделі мәтіндерді игеру, арнайы терминологияны қолдану, ғылыми немесе іскерлік стильде еркін сөйлеу сияқты дағдылар толық қалыптаса қоймайды. Осы айырмашылық оқу процесінде белгілі бір қиындықтар туғызады: біріншіден, студенттер кәсіби пәндерді француз тілінде игеруде қиналады, екіншіден, оқытушылар оқу материалын жеңілдетуі тиіс болады, қосымша тілдік дайындық курстар жүргізуге тура келеді.

Халықаралық стандарттар талабына білім алушылардың тіл деңгейі сәйкестікке қол жеткізу үшін, Абай университеті осы алшақтықты жоюға бағытталған кешенді шаралар жүргізіп, тілдік деңгейді кезең-кезеңімен көтеруге бағытталған арнайы бағдарламалар жасауда, мысалы, алғашқы екі курста заманауи оқыту әдістерін қолданып тілдік дайындықты күшейтеді, терминологиялық базаны жүйелі түрде үйретеді, қосымша курстар мен француз тілі клубтарын ұйымдастырып, тілдік орта қалыптастырады. Қазіргі білім беру процесінде табиғи тілдік орта болмаған жағдайда оны жасанды түрде модельдеу қажеттілігі шет тілін тиянақты меңгерудің негізгі әдістемелік талаптарының бірі ретінде қарастырылады. [6]

Тілдік деңгейді талапқа сай ету үшін, алдымен, академиялық негізгі талаптарды орындап, білім алушының жазбаша және ауызша сөйлеу дағдыларын қалыптастыру керек болады. Фонетика, графика, грамматика, лексика тәрізді тілдік салалардың әрқайсысын A1-A2 деңгейінде жүйелі түрде жаттықтыру ерекше маңызды. Дұрыс айтылым мен фонетикалық дағдылар ауызша коммуникацияны жеңілдетсе, лексикалық қордың жеткілікті болуы кәсіби және академиялық мазмұнды түсінуге мүмкіндік береді. [7] Грамматикалық құрылымдарды меңгеру ойды нақты әрі қисынды жеткізуді қамтамасыз етеді, ал орфографиялық дағдылар жазбаша жұмыстардың сапасын арттырады. [8]

CLIL әдісінің мазмұн мен тілді қатар меңгеруге бағытталуы студент бір мезетте әрі пәндік ақпаратты қабылдап, әрі оны шет тілінде талдап, жеткізе алатындай тілдік дайындығы жеткілікті деңгейде қалыптасуы тиіс, сондықтан фонетика, айтылым, лексика, грамматика

және графика сияқты негізгі тілдің салаларын кешенді түрде меңгеру - FOS игерудің алғышарты.

Сонымен, арнайы мақсаттағы тіл үйрету (FOS) мен француз тілін жалпы коммуникативтік мақсатта меңгеруге бағытталған базалық (FLE) оқыту әдістемелерінің арасында айтарлықтай айырмашылықтар бар, осыған орай студенттерді алдымен француз тілін мамандыққа бағыттап оқытудың ерекшеліктерін түсіндіретін әдістемелік нұсқауларымен таныстыруымыз абзал. Арнайы мақсаттағы тіл оқыту жүйесі - FOS-тың, нақты кәсіби салада дипломатия, халықаралық саясат және қауіпсіздікке қатысты мәтіндер арқылы арнайы дискурсты, сөйлеу әдебін, дипломатиялық мәтін құрылымын, ресми және бейресми тіл айырмашылықтарын, кәсіби қарым-қатынас стильдерін оқытатын мақсаты мен міндеттерін нақтылап, **ашып көрсету жөн** [2]

Келесі кезеңде оқытудағы негізгі мәселелердің бірі - кәсіби сөздік қордың көптігі мен ресми тілдің күрделілігіне байланысты бірсарынды дәрістер студенттердің ынтасын төмендетуі мүмкін. [9] Осы мезетте бастысы, студенттің оқу мақсатын айқындауға көмектесу маңызды, әрбір студент не үшін білім алып жатқанын, болашақта қандай маман болғысы келетінін нақты түсінуі керек, мақсаты айқын адамда мотивация да жоғары екені түсінікті, сонымен қатар, оқу процесін қызықты әрі тартымды ету үшін заманауи технологияларды қолданып, интерактивті сабақтар өткізу, топтық жұмыстар ұйымдастыру студенттердің пәнге деген қызығушылығын арттырады. [10] Дәл осы тұрғыда оқытушылар үшін тағы бір маңызды жұмыс - студенттерді қолдап-мадақтап отыру, оқудағы әрбір жетістіктерін атап айтып, кішігірім болса да табыстарын бағалап отыру студенттерге сенім береді, әрі қарай оқуға деген ынтасын күшейтеді. [10], [11], Нақты мақсаттар қою, қызықтырып оқыту, оқушыларға үздіксіз қолдау көрсету және жағымды атмосфера жасау жақсы прогресс кепілі деп атап көрсетеді педагог-сарапшылар. [12],[13].

Қазақстандық педагогтардың өз тәжірибесіне сүйеніп, талдауына сүйенсек, кәсіби тұрғыдан француз тілін оқытудың тиімді тәсілдерін пайдалану ерекше маңызды [14],[15],[16]. Осыған байланысты аудиторияда, аудиториядан тыс жұмыстарымызда **түпнұсқа материалдарды пайдалану**, арнаулы интернет сайттарын, бейне, аудио материалдарды оқып-үйрену күнделікті орын алады, соның арқасында француз кәсіби мәтін тілінің ерекшеліктерін, қолданылатын әдебиеттер мен интернеттегі дереккөздерді айрықша саралаймыз.

Заманауи технологиялық құралдардың ішінде цифрлық технологиялар басты рөл атқарады, онлайн платформалар - Zoom, Microsoft Teams, Google Classroom, тіл үйренуге арналған мобильді қосымшалар - Duolingo, Quizlet, Memrise – сөздік қор жинау үшін қолайлы, **Wayground**, интерактивті білім беру ресурстары - LearningApps, Wordwall, сондай-ақ бейне-аудио материалдарға негізделген платформаларды-France Éducation, TV5Monde, European School Platform, ECML, RFI Savoirs, **YouTube: vidéos de cours en CLIL et enseignement de l'EMILE**, [17], [18] кеңінен қолданамыз. Сондай-ақ, электронды оқулықтар мен арнайы сайттар [19], жасанды интеллектке негізделген қосымшаларды, цифрлық байланыс ортасын - чат, форум, виртуалды пікірталасқа қатысу тілдік біліктілікті дамытуға ықпал етеді.

Қазіргі заман талабына сай үздіксіз жаңартылып отыратын ресурстар **Wayground**, Edpuzzle, Padlet, Google Classroom сияқты цифрлық білім беру платформаларын қолдануымыз студенттердің қызығушылығын арттырып, оқыту процесіне белсенді қатысуын қамтамасыз етеді, олардың оқу материалын меңгеруін оңайлатады, сондай-ақ бұл интерактивті платформалар студенттерге өз бетінше жұмыс істеуіне өте қолайлы, оқытушыларға да ыңғайлы: пәнге байланысты өздік жұмыс, лабораториялық жұмыс түрлерін ұйымдастырып, тапсырмаларды бақылап, жедел және тиімді түрде оқу нәтижелерін бағалай аламыз.

Демек, тілдік ортаны жасанды модельдеу қажеттігі жағдайда, шет тілін бастапқы деңгейден оқыту және оны кәсіби бағытта меңгерту ісі - аса күрделі әрі көп еңбекті талап

ететін оқыту үдерісі, сондықтан көп қырлы заманауи педагогикалық тәсілдерді кешенді түрде қолдану тұрақты нәтижеге жеткізетін сенімді жол.

### Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. ҚР Білім және ғылым министрлігі. Жоғары оқу орындарына арналған шет тілін оқыту бағдарламаларының әдістемелік нұсқаулары. Нұр-Сұлтан, 2020, ҚР БҒМ баспасы.
2. Mangiante, J.-M., & Parpette, C. (2023). *Le français sur objectif spécifique : ingénierie de la formation et conception de programme*. Paris: Hachette FLE.
3. Амандыкова Г.Я. Роль французского языка в международных отношениях и праве: опыт преподавания французского языка как иностранного будущим дипломатам и юристам. Вестник КазНПУ им.Абая, апрель 2025, УДК 378;ГРНТИ 14.35.09
4. Lazar, I. (ed.). (2003). *L'enseignement d'une matière par l'intégration d'une langue étrangère (EMILE / CLIL) en contexte scolaire*. Graz: ECML.
5. Cadre européen commun de référence pour les langues (CECR) <https://www.coe.int/fr/web/common-european-framework-reference-languages> Council of Europe. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. Cambridge University Press, 2025.
6. Амандыкова Г.Я. Шетел тілдерін оқытудың инновациялық әдісі - жаңа формація. Шет тілдік білім беру: озық тәжірибе, инновация және перспективалар, V халықаралық ғылыми-практикалық конференция, Абылай хан атындағы Қазақ әлем тілдері университеті, 12-13 қараша 2018
7. Амандыкова Г.Я. Француз тілінің графикасы мен жазу емлесі. *Graphie et orthographe. Didactique du FLE dans les pays slaves, Cahiers prononciation, orthographe, grammaire, vocabulaire. Revue scientifique internationale. Octobre, 2008, volume 1, numéro 2, ISSN 1337-9283*
8. Амандыкова Г.Я. FLE француз тілінің айтылымы: орыс тілді немесе билингв топтармен француз тілінің айтылымы бойынша өз жұмыс істеу тәжірибем туралы. *Prononciation du FLE : Expérience du travail sur la prononciation française avec les groupes russophones ou bilingues. Didactique du FLE dans les pays slaves, Cahiers prononciation, orthographe, grammaire, vocabulaire. Revue scientifique internationale. Janvier, 2009, volume 1, numéro 2, ISSN 1337-9283*
9. Нуриева С. Обучение английскому языку: подход к проблеме мотивации, ISSN 1563-0293 KazNU bulletin. «Pedagogical science» series. No3 (40). 2013
10. Құлжанова, Г. С. Француз тілін арнайы мақсатта оқыту әдістемесі. *Халықаралық тіл білімі журналы, 2018, 2(4), 56-63.*
11. Жолдасов, Б. Т. Халықаралық қатынастар саласына арналған шет тілін оқытудың ерекшеліктері. *Педагогика және психология, 2017, 4(56), 78-84.*
12. Сәрсенова, А. Ж. Француз тілін халықаралық қатынастар студенттеріне оқыту әдістемесі. *Білім және инновация, 2019, 3(22), 112-119.*
13. Қайырбекова, Р. Е. Халықаралық қатынастар мамандарына шет тілін оқытуда инновациялық технологияларды қолдану. *Тіл және мәдениет, 2020, 1(7), 45-52.*
14. Тәукенова, М. Ж. Арнайы мақсаттағы тіл үйретудің әдістемелік аспектілері. *Жаңарту және дамудағы білім, 2021, 6(18), 89-95.*
15. Тұрсынбаева, Г. Қ. Халықаралық қатынастар мамандарына француз тілін оқытудың теориялық негіздері. *Филология және тіл білімі, 2018, 2(15), 34-40.*
16. Айдарбек, Н. Б. Халықаралық қатынастар саласындағы шет тілін оқытудың заманауи әдістемесі. *Болашақ педагог, 2022, 1(12), 55-61.*

17. *TV5Monde. Ressources pédagogiques pour le français sur objectifs spécifiques.* 2024. URL: <https://apprendre.tv5monde.com/fr/>
18. *RFI Savoirs. Français pour spécialistes des relations internationales.* 2024, URL: <https://savoirs.rfi.fr/fr/apprendre-enseigner/francais-professionnel>
19. *Le Monde diplomatique, 2025.*

### Авторлар туралы мәлімет

- Сабитова А.А.** Абай атындағы ҚазҰПУ Сорбонна-Қазақстан институтының халықаралық құқық кафедрасының профессоры., заң ғылымдарының докторы
- Буршукова Г.А.** Халықаралық құқық мамандығының 1 курс магистранты, Сорбонна-Қазақстан институты, Абай атындағы ҚазҰПУ
- К.С. Нурғалым** саяси ғылымдарының кандидаты, халықаралық құқық кафедрасының доценті, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті Сорбонна-Қазақстан институты
- Сатарова А.** Абай атындағы ҚазҰПУ, Сорбонна–Қазақстан институтының «Халықаралық құқық» мамандығының 3-курс бакалаврианты
- О.Б. Хусаинов** Абай атындағы ҚазҰПУ Сорбонна-Қазақстан институты халықаралық құқық кафедрасының аға оқытушысы, заң ғылымдарының кандидаты
- Пак Хё Хьюн.** Халықаралық құқық мамандығының 1 курс магистранты, Сорбонна-Қазақстан институты, Абай атындағы ҚазҰПУ
- Джанибеков А.Т.** Халықаралық құқық мамандығының 2 курс магистранты, Сорбонна-Қазақстан институты, Абай атындағы ҚазҰПУ
- Бақтияр А.Н.** Абай атындағы ҚазҰПУ жанындағы Сорбонна-Қазақстан институтының халықаралық құқық кафедрасының оқытушысы
- Раушанбек Т.Ж.** Абай атындағы ҚазҰПУ жанындағы Сорбонна-Қазақстан институтының халықаралық құқық кафедрасының лаборанты
- Мухамеджан М.Н.** Халықаралық құқық мамандығының 2 курс магистранты, Сорбонна-Қазақстан институты, Абай атындағы ҚазҰПУ
- Абу Шауер Омар Ахмад.** Абай атындағы Қазақ Ұлттық Педагогикалық Университетінің Сорбонна-Қазақстан институтының Халықаралық қатынастар кафедрасының 2 курс докторанты
- Құрманғали А. Қ.** С.ғ.д, аға профессор, Сорбонна-Қазақстан институты, Абай атындағы ҚазҰПУ
- Байтурбаева А.Т.** С.ғ.к, халықаралық қатынастар кафедрасының, Сорбонна-Қазақстан Институтының аға оқытушысы, Абай атындағы ҚазҰПУ
- Матакбаева Л.Х.** С.ғ.д, Абай атындағы ҚазҰПУ Халықаралық қатынастар кафедрасының профессоры
- Чумаченко Т.Н.** С.ғ.к, Абай атындағы ҚазҰПУ Халықаралық қатынастар кафедрасының аға оқытушысы, Алматы қ., Қазақстан

**Г. Я. Амандықова** Ф.ғ.к, халықаралық қатынастар кафедрасының аға оқытушысы, Сорбонна-Қазақстан институты, Абай атындағы ҚазҰПУ

### Сведения об авторах

**Сабитова А.А.** Профессор кафедры международного права Института Сорбонна-Казахстан при КазНПУ им. Абая

**Буршукова Г.А.** Магистрант 1 курса, специальность «Международное право», Институт Сорбонна-Казахстан при КазНПУ им. Абая

**Нургалым К.С.** К.полит.н., доцент кафедры международного права, Институт Сорбонна-Казахстан при КазНПУ им. Абая

**Сатарова А.** Бакалавр 3 курса по специальности «Международное право», КазНПУ им. Абая, Институт Сорбонна – Казахстан

**Хусаинов О.Б.** Старший преподаватель кафедры международного права Института Сорбонна-Казахстан при КазНПУ им. Абая, к.ю.н.

**Пак Хё Хьён.** Магистрант 1 курса, кафедры международного права Института Сорбонна-Казахстан при КазНПУ им. Абая

**Джанибеков А.Т.** Магистрант 2 курса Института Сорбонна-Казахстан при КазНПУ им. Абая

**Бақтияр А.Н.** Преподаватель кафедры международного права Института Сорбонна-Казахстан при КазНПУ им. Абая

**Раушанбек Т.Ж.** Лаборант кафедры международного права Института Сорбонна-Казахстан при КазНПУ им. Абая

**Мухамеджан М.Н.** Магистрант 2 курса Института Сорбонна-Казахстан при КазНПУ им. Абая

**Абу Шауер Омар Ахмад.** Докторант 2 курса кафедры международных отношений Института Сорбонна Казахстан, КазНПУ им. Абая

**Курмангали А. К.** доктор политических наук, ассоциированный профессор Института Сорбонны-Казахстан при КазНПУ им. Абая

**Байтурбаева А.Т.** Кандидат политических наук, ст.преподаватель кафедры международных отношений КазНПУ им.Абая

**Матақбаева Л.Х.** Доктор политических наук, профессор кафедры международных отношений КазНПУ им.Абая

**Чумаченко Т.Н.** Кандидат политических наук, ст.преподаватель кафедры международных отношений КазНПУ им.Абая г.Алматы, Казахстан

**Амандықова Г. Я.** К.ф.н., старший преподаватель кафедры Международных отношений Института Сорбонна-Казахстан при КазНПУ им.Абая

### **About authors**

**Sabitova A.A.** Professor of the Department of International Law, Sorbonne-Kazakhstan Institute, KazNPU named after. Abai, Doctor of Law

**Burshukova G.A.** 1st year Master's student, specialty "International Law", Kazakh National Pedagogical University named after Abai, Sorbonne-Kazakhstan Institute

**Nurgalym K.S.** Abai Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan), Senior Lecturer, Sorbonne Institute-Kazakhstan

**Satarova A.** 3rd-year Bachelor's student in International Law, Abai Kazakh National Pedagogical University, Sorbonne – Kazakhstan Institute

**Khusainov O.B.** Senior Lecturer at the Department of International Law, Sorbonne-Kazakhstan Institute, Abai Kazakh National Pedagogical University, Candidate of Juridical Sciences

**Park Hye Hyun.** 1st year Master's student, specialty "International Law", Kazakh National Pedagogical University named after Abai, Sorbonne-Kazakhstan Institute

**Dzhanibekov A.T.** 2nd year Master's student, specialty "International Law", Kazakh National Pedagogical University named after Abai, Sorbonne-Kazakhstan Institute

**Baktiyar A.** Lecturer at the Department of International Law, Sorbonne-Kazakhstan Institute, Abai Kazakh National Pedagogical University

**Raushanbek T.** Laboratory Assistant at the Department of International Law, Sorbonne-Kazakhstan Institute at Abai Kazakh National Pedagogical University

**Mukhamedzhan M.N.** 2nd year Master's student, specialty "International Law", Kazakh National Pedagogical University named after Abai, Sorbonne-Kazakhstan Institute

**Abu Shower Omar Ahmad.** 2nd year PhD student of the Department of International Relations at the Sorbonne-Kazakhstan Institute, Abai Kazakh National Pedagogical University

**Kurmangali A. K.** Doctor of Political Sciences, Associate Professor, Sorbonne-Kazakhstan Institute, KazNPU Abai

**Baiturbayeva A.** Candidate of Political Sciences, Senior Lecturer, Sorbonne –Kazakhstan Institute, KazNPU named after Abai

**Matakbayeva L.** Doctor of Political Sciences, Associate Professor, Sorbonne –Kazakhstan Institute, KazNPU named after Abai

**Chumachenko T.** Candidate of political sciences, Senior Lecturer, Sorbonne –Kazakhstan Institute, KazNPU named after Abai

**Amandykova G. Ya.** C.of phil.sciences, Senior Lecturer of the Department of International Relations,  
Sorbonne-Kazakhstan Institute, Abai Kazakh National Pedagogical University